Орган Руського Народного Союза в Америці

В єдности сила

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 30-го січня 1913. Ч. 5. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, January 30, 1913. N. 5.

ПРОТОКОЛ

з XII. Головної Конвенції Руського Народного Союза в Америці, котра відбула ся на днях 9—14 вересня 1912 р. в Wilkes Barre, Pa.

(Дальше).

Справоздане редактора „Свободи", п. Антона Цурковського.

П. Цурковський обняв редаґоване „Свободи" з днем 1. грудня 1911 р. і остає на тім становищи до нинїшного дня. На підставі письменних записок він доказував, що будучи помічником п. Стеткевича від 1. падолиста 1910 р. до 30. падолиста 1911 р., працював при „Свободї" більше ніж сам відвічальний редактор. Обжаловуване свого попередника було основою сего справоздання і з него не довідали ся делеґати нічого більше понад се, що п. Цурковський робив за богато, а п. Стеткевич за мало.

Справоздане редактора „Svobod-и", п. Андрея Гели.

П. Ґела редаґував „Свободу" для тих членів Р. Н. Союза, котрі не знають руської азбуки, а уміють читати тільки те, що надруковано латинськими буквами. Сю часопись називають для відміни від руської „словенською" „Свободою". Позаяк при закладаню сеї часописи (на X. гол. Конвенції в Філядельфії, Па.) кладено головний натиск на те, щоби у нїй друковано той сам матеріял, що і в „Свободї" руській, то п. Ґела, придержуючи ся сеї конвенційної ухвали, перебирав до неї майже усе те, що печатало ся у головнім орґанї, а поправляв тільки деякі слова або звороти, незрозумілі тим читачам, для котрих вона була призначена. Усї острійші статї чи дописи у руській „Свободї" він заступав звичайно иншими річами, що були більше відповідні для його круга читачів. З того то приводу у „словенській" „Свободї" поміщувало ся нераз такий матеріял, якого не було в „Свободї" руській. На кінци свого короткого справоздання п. Ґела заявив, що „словенська" „Свобода" видаєть ся корисною для членів Р. Н. Союза.

Після того наступило **справоздане контрольної комісії що-до фінансів друкарнї „Свободи"**. Реферував о. В. Балог. Він прочитав всї позиції приходів і розходів „Свободи" за час двох лїт і вияснив подрібно цїле діловодство управителя друкарнї, котре він із своїми двома товаришами-контрольорами находив завсїгди у належнім порядку. По короткій дискусії і деяких фактичних спростованях цїле се справоздане принято до відома.

З черги наступила **дискусія над справозданем управителя „Свободи"**. Дел. Павчак інтерпелював п. Кирчова в справі персоналу „Свободи" і в справі надпрограмових годин працї складачів, т. зв. „овертаймів". На сю інтерпеляцію відповів п. Кирчів вдоволяючо, а присутний під той час на галї форман „Свободи", п. Савка пояснив на жадане Конвенції обі ті справи ще докладнійше. Він заявив між иншим, що весь персонал „Свободи" виконує свою роботу в як найліпшім порядку і в приписанім часї. Що-до „овертаймів" то вони від часу до часу конечно потрібні, а се тому, що „Свобода" має лише одну друкарську машину, а щоби часопись вийшла на свій час, то нераз заходить потреба друкувати на тій машинї і поза звичайним часом працї. Деякі „овертайми" спричинюють також приватні роботи (джаби), надсилані з провінції. Коли замовляючий якусь роботу бажає її дістати на означений час (а речинець дуже короткий), то тодї треба сю роботу виконати у надпрограмових годинах, але „Свобода" не має тут ніякої страти, бо всякі наддатки понаносить в такім случаю інтересований.

На внесенє о. Баранського дискусію над справозданем управителя „Свободи" замкнено і приступлено до **дискусії над справозданями редакторів.**

Дел. Н. Ваверчак домагав ся поясненя, чому „Свобода" за редакції п. Стеткевича виступала проти деяких сьвящеників і Епископа. На сю інтерпеляцію відповів п. Стеткевич, що „Свобода" була в примусовім положеню. Вона мусїла боронити тих головних урядників, проти котрих вела ся кампанїя у епископських орґанах. Одною з причин було і те, що деякі сьвященики відмовляли членів від Р. Н. Союза. Се потвердили також декотрі присутні на Конвенції делеґати.

П. Стеткевич реаґував на закиди, піднесені проти него п. Цурковським. Сї закиди уважає п. Стеткевич за безпідставні і ложні, а щоби сю справу вияснити, він просить Конвенцію вибрати осібну комісію, яка має провірити, котрий з обох редакторів робив при „Свободї" більше, а котрий менше. Конвенція прихилилась до бажаня п. Стеткевича і вибрала провірочну комісію з трох членів, до котрої увійшли пп. Костюк, Галькович і Цаповський.

На тім закінчило ся засїдане передполудневе.

Пополудневе засїдане розпочало ся звичайною молитвою, по котрій предс. Конвенції о. Хомяк представив делеґатам двох хорих і нездібних до працї членів, які явили ся на Конвенції особисто, а то Петра Сисака, хорого на ногу і руку і Павла Чермака. Перший з них, Петро Сисак, одержав вже з каси Р. Н. Союза $200.00 підмоги, а що його недуга не підпадає стисло під § 183 статута Р. Н. С., то сю справу рішено відослати до комісії просьб і скарг. Справу другого хорого члена, Павла Чермака, чл. від. 161, ухвалено відложити на пізнїйше, а йому поручено виплатити з каси Р. Н. Союза $5.00 на дорогу домів.

Посім наступила 10-та точка порядку денного, а іменно: **Загальна дебата що-до урядів Р. Н. Союза і „Свободи" на будуче.**

На внесенє о. Даниловича ухвалено, що до руської і словенської „Свободи" має бути лиш один відвічальний редактор, який має мати нагляд над редаґованем обох часописий.

О. В. Балог поставив внесенє, щоби уряд духовного отця знести і щоби „Свобода" не мішала ся до справ релїґійних. Першу часть сего внесеня відкинено, другу часть ухвалено.

П. С. Ядловський поставив внесенє, щоби уряд головного орґанїзатора позістав і на дальше і щоби таких орґанїзаторів було трох: один на східні тейти, один на середні, а один на западні. Се внесенє в цїлости відкинено.

Після того усї делеґати удали ся до фотоґрафії, а по одногодинній перерві наради продовжали ся дальше. На зарядженє о. Хомяка Конвенція припоручила пп. Стеткевичови і Цурковському, щоби вони явили ся лично перед комісією, яка має провірити їх працю.

Небавом після того засїдане замкнено.

Четвертий день засїданя, 12. вересня.

По відмовленю молитви прочитано спис делеґатів, а відтак конвенційний протокол із засїдань з попередного дня, який принято до відома.

Наступила дискусія над урядом духовного отця Р. Н. Союза. Про сю справу говорив наперед о. Хомяк, а відтак п. Ядловський і другі. На внесенє п. Ядловського, поперте п. Шаршоньом, ухвалено, що уряд духовного отця має лишити ся на далї.

Після того дебатовано над справою головного орґанїзатора Р. Н. Союза. На внесенє п-нї М. Дорунда, підпертого о. Даниловичом і п. Цїльником, ухвалено уряд гол. орґанїзатора знести, а за те члени Р. Н. Союза мають старати ся о відповідних орґанїзаторів в своїх відділах. Ухвалено також, що ті орґанїзаторські премії, які доси побирав головний орґанїзатор, мають від тепер побирати місцеві орґанїзатори.

Наступила дискусія над урядом контрольної комісії. Деякі делеґати домагали ся, щоби сей уряд знести, а на його місце настановити тростісів (опікунів), котрі побіч инших своїх прав занимали би ся також контрольованєм маєтку Р. Н. Союза. На те заявив п. Ядловський, що право стейту Ню Джерзи, у якім наша орґанїзація є заінкорпорована, на таку зміну не позволяє. На внесенє п. Ґлови ухвалено, що уряд контрольної комісії має полишити ся на далї.

По дискусії над урядами шістьох радних Р. Н. Союза ухвалено, що ті уряди мають остати і на будуче.

На внесенє о. Даниловича, підперте п. Капітулою, ухвалено, що відвічальний редактор „Свободи" має належати до гол. уряду і має право брати участь у кождочаснім засїданю тогож уряду. Ухвалено також, що відвічального редактора має вибирати лише Конвенція.

Уряд управителя „Свободи" полишено на далї, але він буде називати ся від тепер завідателем і буде лучити у своїй особі та виконувати обовязки управителя „Свободи" і формана друкарнї. Він має нагляд над маєтком „Свободи", над друкарськими машинами і над робітничим персоналом друкарнї. Завідатель „Свободи" має також належати до гол. уряду Р. Н. Союза.

По основних дебатах над справою будучих урядників Р. Н. Союза, дискусію замкнено і ухвалено, що на будуче Р. Н. Союз буде мати ось таких головних урядників: духовний отець, предсїдатель, містопредсїдатель, містопредсїдателька, секретар рекордовий, секретар фінансовий, касієр, контрольна комісія з трох членів, шість радних, редактор „Свободи" і завідатель „Свободи".

Після того приступлено до назначуваня платнї деяким головним урядникам. По довшій дискусії ухвалено ось таку платню слїдуючим гол. урядникам: предсїдатель побирає $30.00 з каси Р. Н. С., а $5.00 з каси Р. Мол. Союза — разом $35.00 місячно; секретар рекордовий $100.00 з каси Р. Н. С., а $5.00 з каси Р. М. С. — разом $105.00 місячно; секретар фінансовий $100.00 з каси Р. Н. Союза, а $5.00 з каси Р. М. С. — разом $105.00 місячно; касієр $40.00 з каси Р. Н. С., а $5.00 з каси Р. М. С. — разом $45.00 місячно; редактор $250.00 місячно, а з тої квоти має собі оплачувати своїх помічників (співредакторів), котрих однак може анґажувати лише в порозуміню з членами Екзекут. Комітету; завідатель „Свободи" має місячно $125.00.

На тім закінчено передполудневе засїдане.

(Дальше буде).

ПОВІДОМЛЕНЄ

до всїх Вп. Урядників місцевих відділів Р. Н. Союза.

Сим повідомляєсь, що руські календарі зістали розіслані сими днями слїдуючим відділам, чч.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 84, 85, 86, 87. 88, 90, 91, 92 94, 95, 97, 98, 99, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 134, 135. 136, 137, 138, 139, 140, 141, 144, 145, 146, 147, 148, 149. 150, 151, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 165, 166, 167, 168, 169, 172. 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 185, 186, 187, 188, 189, 191. 192, 193, 194. 195, 197, 198, 201, 202, 203, 204, 205, 206. 207, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225 226, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 276, 278, 283, 284, 285, 286, 288, 290, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 303, 306, 307, 308, 309, 313, 314, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 329, 330, 332, 334, 335, 336, 337, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 346, 347, 348, 349, 350.

Просить ся Вп. Урядників дотичних відділів, щоби зголосились по календарі до місцевих або сусїдних експресових офісів.

Дописи.

З Chicago, Ill.

Бувший головний орґанізатор Р. Н. Союза, Ілія Моранець, що то на послідній конвенції у Вілксбері, Па. удавав дуже великого патріота, ходить тепер поміж наших людий в Шікаґо і відмовляє їх від нашої орґанізації. Раз зайшов до дому п. Василя Жилика, члена 214 відділу Р. Н. С., і там побачивши кількох людий, говорив до них таке: „Люди! Ви тупайте з Р. Н. Союза, бо то недобра орґанізація, бо в тій орґанізації самі попи урядують!"

Одна наша приповідка каже, що добрий чобіт ніколи так ноги не зіпсує, як ходак. З таким ходаком можна сьміло порівнати п. Моранця, бувшого австрійського жандарма, котрий тим своїм „титулом", де може — хвалить ся. Може бути, що сей „титул" помішав п. Моранцеви його мозок, бо инакше йому не провиджували б ся „попи" там, де їх зовсім нема. Ми знаємо, що члени Екз. Комітету Р. Н. Союза, котрі завідують справами нашої орґанізації, не є ніякими „попами", отже якіж тут попи урядують? Я тільки не можу порозуміти, чому п. Моранець не бачив у Союзі попів тоді, коли сам був головним урядником сеї нашої орґанізації? Невжеж бувший австрійський жандарм (а у австрійських жандармів очи дуже бистрі!) не замічував через 2 роки попів тільки длятого, що діставав від кождого новопринятого до Союза члена по 10 центів, хоч він того члена ніколи й на очи не бачив? А чи п. Моранець не брав по 10 центів і за тих „попів", що за його „урядованя" вступили до Р. Н. Союза?..

Каже п. Моранець, що де попи рядять, там нема гаразду.

На тій точці п. Моранець має потроха рацію, але длятого власне була скликана XII. гол. конвенція, щоби той гаразд поправити. Присутні на тій конвенції делеґати поставили цілу нашу орґанізацію на підвалинах народних, а тим самим усунули з неї всяку вузкопартійність і кастовість. Через те, що п. Моранець за час свого урядованя не причинив ся нічим до побільшеня гаразду Р. Н. Союза, делеґати XII. гол. конвенції витрубіли йому „абшляґ" і показали делікатно двер...

Бо хто то є властиво той п. Моранець, що бажає уходити за такого доброго народного робітника?.. Неодин місцевий орґанізатор зорґанізував членів до Р. Н. Союза, їх виказ післав гол. орґанізаторови, а на свою нагороду чекає до нинішного дня! Відділ 220 Р. Н. Союза зістав зорґанізований самими його членами, бо вони о сей відділ дуже старали ся і за тоє їм валежала ся відповідна нагорода. Сю нагороду присвоїв собі в цілости п. Моранець, та не досить що взяв гроші, але як їздив на річне засіданє гол. урядників Р. Н. Союза в р. 1911, то не знав, як виладити своє справозданє і безсоромно зциганив, що він зорґанізував до 220 відділу 30 членів! Нагороду за відділ 163 п. Моранець взяв собі, а так само за відділ 214, хоч та нагорода належала ся кому иншому. Члени відділу 214 го хотіли з п. Моранцем порахувати ся, але він зачав перед ними плакати, відтак став їм оповідати, як то він в краю був жандармом, як носив з ліса заяці під полою — і обурені члени подумали собі: „Носив ти, чоловіче, колись заяці, носи собі тепер і нашу працю!"

Відділ 214-тий намагав ся п. Моранець перетягнути до нового Союза (нр. 2), але люди пізнали ся вже на фарбованих лисах і не дали збаламутити ся. Пан Моранець не кидає однак надії і ходить дальше поміж людий та ще на конто нагороди з нового Союза.

Як вибирав ся на конвенцію до Вілксбері, то похваляв ся, що уневажнить весь старий уряд, а сам зістане рекордовим секретарем. Пізнійше мав уже „ґуст" на фінансового секретаря, а нарешті на касієра. З усього того вийшов, як відомо, великий „пшик" і бувший славний гол. орґанізатор Р. Н. Союза зістав з гол. виділу „виступлений".

Як п. Моранцеви не пощастило ся в нашім Союзі, то він почав підлизувати ся Союзови нр. 2. Перше говорив, що така орґанізація, як новий Союз не стоїть нічого, бо має в касі дуже малу готівку. Якби так умерло нараз кількох членів, то тій орґанізації був би конець. Тепер п. Моранець знюхав ся з п. Бабійом і вже сьпіває на иншу нуту. Лазить всюди з листом п. Бабія і все хвалить ся, що п. Бабій дав йому титул „Дорогий Моранець"..

„Дорогий Моранець" хоч рослий тілом, але дуже слабонький духом, а відвагу має хиба в ногах... Я знаю, що він і в новім Союзі не буде попасати довго, а хиба до найблизшої конвенції. Як на тій конвенції новосоюзовці не наділять його яким „товстим джабом", то він збере свої торбинки і помашерує прямо до: „Związku narodowego polskiego". Аякже!

Пан Моранець належить до такого ґатунку людий, що всюди упхаєть ся. Спершу ходить за чоловіком мов той Юда Іскаріотський за Христом (а чи також з мішочком? — Пр. склад.), але як дасть ся людям близше пізнати, то вже тоді вилітає з чужої хати куди попаде: чи дверми чи вікном — куди близше на сьвіжий „люфт". Він тримає компанію з такими очайдухами, як і він сам, бо чесні люди бридять ся перекінчиком, як правовірний хусит солониною. Давнійше належав до одної парафії на Н. Шікаґо, але відколи випровадили його з парафіяльної галї „з парадою" за двері, п. Моранець ходить собі самопас неначе той вовк в овечій шкірі.

Думаю, що по отсій моїй осторозі всї члени Р. Н. Союза будуть вистерігати ся сего „вовка", котрого пізнати можна по тім, що в ночи сьвітять ся йому очи, а через те овеча шкіра нич йому не помагає...

Кажуть люди, що найбільший на сьвіті злочинець може иноді поправити ся. Я не можу назвати п. Моранця злочинцем у властивім значіню того слова, але все таки він має богато поганих норовів, які йому шкодять перед людьми. Найбільші його хиби, то непостійність характеру і за велика чванливість та честилюбивість. Якби п. Моранець на мене не погнівав ся, то я дала би йому таку раду: Скиньте з себе, добродію, чужу одежу, бо вона вам не до лиця. Будьте чоловіком таким, як і ті, серед котрих доводить ся вам жити і не прокидайте ся паном, бо ви на пана не сотворені. Ті якісь панські думки і витребеньки викиньте зі своєї голови, не ходіть по відділах нашого Союза, не баламутьте його членів і не педлюйте, бо у нас і так вже за богато педлярів! Наших людий ви на свою „віру" не перемовите, бо вони, хоч не були жандармами і заяців з ліса під полою не носили, то однак свій розум мають! Ви нашому Союзови не пошкодите, бо то скала не на ваші зуби, але себе ви при вашій нечесній роботі наразите на посьміховище і сором. Поправте ся, п. Моранець, із своїх блудів, бо се лежить у вашім власнім інтересі! Я вам не ворог, але перестеречи несьвідомих людий перед вашою пагубною діяльністю, се мій обовязок! Тож будьте прошу, вибачні!

Марія Білик,
містопредсідателька Р. Н. Союза.

З Centralia, Pa.

В нашім місточку відбуло ся дня 7-го грудня м. р. аматорське представленє „Розмова Русина з Поляком". По представленю вийшов на сцену наш парох, о. Фекула і в горячій промові подякував місцевому дякоучителеви п. Н. Максимюкови і всім аматорам за їх тяжку працю, а також і прибувшим гостям за їх присутність на сїй виставі.

Відколи в нашім місточку проживають Русини, то се доперва перше представленє, яке тут відбуло ся. Дякувати Богу, наша громада поступає постійно вперед. Є тут правді кількох доморобних москалів, котрі нас на кождім кроці переслідують, але вони не вдіють нам нічого, бо за нами правда!

Слава і честь нашим Русинам, що тримають ся свого і не вислугують ся чужинцям.

Ф. Ф.

З Rhone, Pa.

Мушу тут сказати пару слів про місцевість Гановер, як вона дуже красно розвиває ся. Рік тому взад ми не мали тут еще свого храму божого і мусіли ходити на молитву до наших ворогів, котрі все на нас наставали і переслідували. Єсли хто не заплатив вступного 10 цнт., не пустили його вороги до своєї сьвятині, а наші діти ходили як блудні вівці, бо ми не мали анї школи анї дякоучителя, котрий міг би їх дечого навчити.

Нині у нас в Гановер все змінило ся. За ласкою Бога вибудували ми собі свій власний дім божий, дістали сьмо доброго сьвященика в особі о. Лотовича, який всїма силами працює для добра нашої громади, утримує в ній порядок і ширить ревно науку Христову. Наш дякоучитель п. Ю. Березинський працює щиро над нашими діточками і не минуло ще й трох місяців від часу його приїзду, а наші діти сьпівають вже Службу Божу хором і відограли навіть одно представленє.

Видно з того, що наша молоденька парохія в Гановер не спить, а постійно розвиває ся.

Один з парохіян.

З Shamokin, Pa.

Довідавшись, що в Шамокін приготовляєсь театральне представленє на день 12. січня с. р. на дохід церкви, гадаю собі: „Відложу і я того „кводра" чи пів доляра, бо то рівно на Боже, та поїду й подивлюсь". А мали то грати самі малі шкільні діти „Ніч Вифлеємску" під проводом свого дякоучителя п. Ф. Тимкевича.

Прийшов я перед семою годиною (бо в 7-ій мало ся вже розпочати предст.), а галя церковна вже була виповнена майже по береги, хоть яка велика. Бачилось тут, кромі Русинів тутешних і з поблизьких плейсів, також чимале число Поляків та Англійців, помимо сего, що не було оголошено в жадній часописи про маюче ся відбути представленє. Всїх очи були звернені в сторону сцени, та вижидали, коли піднесесь куртина, а я собі подумав: „Не знати, чи тоті малі аматори потрафлять своєю грою вдоволити та зацікавити таку вибагливу публику, як тутешна?" В тім зараз по семій годині, на знак дзвінка, піднеслась занавіса і розпочалось представленє.

Не берусь тут подрібно описувати перебігу цілого представленя, анї перехваловати поодиноких дітий-аматорів, а скажу лишень — як правда — яке вражінє зробила на мене гра тих малих аматорів, та в загалї ціла та штука.

Всї малі аматори вивязались зі своїх роль знаменито. На сцені поводились цілком свобідно: ролї свої виголошували зрозуміло і з відповідними рухами та певностию себе. З того видко, що ролї були обсаджені після спосібности-характеру кождої дитини-аматора.

Дуже миле вражінє відчувалось підчас сьпівацьких точок, виконаних дїточими хорами (після гармонізації з партитури Конка на 2—3 голоси) при акомпаніяменті фортепяна, як межи иншими: хор пастухів „О Боже милий", хор ангелів і пастухів „Возвеселїм ся", хор ангелів „Потїште ся", хор пастухів і подорожних „І весело і свобідно", „Вістку голосить" та хор дворянів „Сонце місяць" як і кінцеві сьпіви. Всї повисші хори випали так мило, так ніжно, що прямо здавалось, немовби то ангели сьпівали, а не діти. Тож цілком слушно малі аматори за свою гру як і за сьпіви діставали гучні оплески при кождім піднесеню і спаданю куртини зі сторони вдоволеної публики, а я навіть помислив собі: „Не знати, чи би і старші аматори „збітували" тих малих, або хоть їм дорівнали?"...

На фортепяні пописувалась (перший раз публично) наша школярка, Анна Амбіцька, дочка Івана, котра своєю грою як підчас представленя так і підчас перерв (павз) (підчас котрих грала всілякі коляди гарм. Січинського, як і патріотичні пєси руські і анґлїйські) вдоволила дуже усю публику, а тим самим запрезентувала свою велику здібність (талан) до гри на фортепяні, за що також разом із аматорами відбирала численні оплески.

Чудово також відбивали при матовім сьвітлі всі костюми (власного виробу) як пастухів, ангелів, подорожних, трох царів, Ірода, жовнірів і дворян, Фарисея та Симеона, як і другі річи, а то вертеп з образом дитяти, звізда, що осьвічувала вертеп і цілу сцену, та другі річи.

Всї аматори були відповідно схарактеризовані через фахового місцевого характеризатора Русина д. Лесяка.

І так взявши все разом: гру аматорів-дітий, їх сьпіви, костюми і другі уряджения, то все те зливалось в одну цілість і творило чудову гармонію, та наповняло серця присутних видців приятним вражінєм.

На закінчене виступили на естраду всї діти в числі понад 30 осіб і стоячи в два ряди побіч вертепа, по однім боці дівчатка-ангели в одностроях, а то в білих суконках з синїми лентами, а коло самого вертепа ангел в костюмі з крилами ів лелією в руці, а по другій стороні хлопці-аматори в повних костюмах і так відсьпівали при супроводі фортепяна „Во Вифлеємі" і пару инших коляд і потім закінчилось представленє та нарід одушевлений опустив галю і розійшов ся домів.

Отже з сего представленя я віднїс дуже миле вражінє взагалї, та ділю ся тим з читачами „Свободи".

Видко, що ті діти-аматори мусїли немало труду понести разом зі своїм учителем около вивченя такого красного і будь-що-будь для таких дітий тяжкого представленя, та прислужились матеріяльно церкві красним, бо около 50 доляровим чистим доходом, та доказали тим, що при добрій воли, витревалости і послуху зглядом свого учителя, можна научитись і зробити неодно добре діло для своєї церкви і народу. Тож кличу: Честь Вам, шамокінські руські діти, і вашому учителеви!

Вчіть ся, діти, просьвічайтесь,
Своєй мови не встидайтесь,
А будуть з вас чесні люде
І Бог о вас не забуде!

Присутний гість.

„СВОБОДА"
ілюстрована політична, просьвітна і господарська часопись; популярний орган національно-демократичного сторонництва. Виходить що тижня в четвер рано. Передплата: річно 4 К., піврічно 2 К. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Ринок, ч. 10. (Галичина, Австрія).

Опісля заснув глубоко без мрій і у сні забув на всї свої терпіня.

— Люба дитина! — шепнув Гендон. — Шкода, що в самій річи не уродив ся королем, бо знаменито грає ролю короля.

Розтягнув ся перед дверми і знов сказав до себе:

Підчас семилїтної тюрми спав я ще гірше. Жалувати ся було-б образою Господа.

Вже розвидняло ся, як він заснув. Коло полудня встав, підніс обережно ковдру, під котрою спав хлопчина і шнурочком взяв з нього міру. Ледви скінчив, король пробудив ся, почав жалїти ся на студїнь і спитав, що він робить.

— Вже скінчив, королю, — упевнив Гендон. — Мушу тепер вийти і залагодити орудку, та небавом верну. Спи дальше, королю, бо сон кріпить. Позволь, що лїпше накрию... так, тепер буде теплїйше.

Нім скінчив свої слова, молоденький король попав знов в глубокий сон. Тихо висунув ся Майльс з кімнати, а пів години опісля вернув. Приніс з собою готове убранє для хлопця, не зовсїм нове, та з тревалої, теплої матерії, добре ще заховане. Оглядаючи уважно своє купно, говорив знов до

Відкинув ковдру — хлопця не було в лїжку — десь зник. Остовпів і оглянув ся довкруги себе Майльс і побачив, що нема також і жебрачого одїня його хлопчини. З гнївом закликав господаря, коли саме увійшов слуга зі снїданєм.

— Говори сейчас, ти, чортове насїнє, або убю, як собаку! Де хлопець, що з ним стало ся?

Слуга так злякав ся, що і забув язика в ротї. Аж по хвили сказав:

— Що тільки ви вийшли з хати, прибіг сюди якийсь молодець і сказав, що то ви його прислали, щоб хлопець йшов сейчас до вас, до Лонтварку. Я завів його сюди, а він збудив хлопця і сказав йому ваш приказ. Ваш товариш не був радий, що його будять так вчасно і сказав, що лїпше було-б, коли-б ви самі по нього прийшли а не кого-будь посилали, та зібрав ся скоро і пішов з чужим чоловіком, і... і...

— І ти туман вісїмнацятий, бо легко тебе ошукати. Варта тебе повісити на шибеници! Але може ще нїчого не стало ся, може хлопцеви нїчого не зробили. Спішу за ним. Тимчасом накрий до стола. Пожди! Ковдра була так уложена, немов би хтось лежав під нею. Чи се случай?

— Не знаю, добродїю, та я бачив, що незнакомий щось робив коло неї.

— Чорт би 'му ся в печені всадив! Так, він се зробив тому, щоб мене ошукати і зискати на часї. Чи він був сам?

— Самісїнький, добродїю!

— Чи ти певний?

—Певнїсїнький.

— Піди лиш до голови по розум і нагадай, чи в підсїню не чекав хто другий.

Слуга погадав трохи і сказав:

— Сюди прийшов сам, однак, пригадую собі, що чоловік підозрілий вибіг нечаянно з якогось кутка і зближив ся до обох, як йшли мостом.

— Що-ж далї, говори! — закричав нетерпеливо Гендон.

— Оба зникли в товпі і більше я їх не бачив. В сїй самій хвилї закликав мене мій господар і насварив; він гнїває ся, що я забув замовити баранячу печеню. Я, очевидно, так був винен, як новонароджена дитина, клену ся на всїх сьвятих, але...

— Забирай ся, тумане! Твоє базїканє доправджує мене до божевілля. Пожди. Де біжиш? Не можеш тихо постояти? Чи оба пішли до Лонтварк?

— Певно, добродїю. Що знов до баранячої

— То се був сон! Йди спати, мій приятелю, а мене лиши з моїм смутком.

Заснув знов і мав сон, що його ущасливив. Здавало ся йому, що є лїто і він бавить ся на леваді Ґодомен. Нараз показав ся перед ним карлик, високий ледви на одну стопу з червоною бородою і великим горбом. „Гляди в земли під тим деревом!" приказав. Томко послухав і найшов дванацять зовсїм нових, лискучих феників. Та не конець на сїм. Карлик говорив далї: „Я знаю тебе гаразд! Ти чесний хлопець, то-ж небавом будеш свобідний від журби. Гляди тут в земли кождого семого дня, а викопаєш все такий сам скарб: дванацять нових феників. Мовчи тільки — і бережи тайни".

Карлик зник, а Томко побіг із своїм майном до Оффал-корт і думав дорогою: „Від тепер давати-му батькови що-дня одного феника і він гадати-ме, що я вижебрав, буде із сього радий тай перестане мене бити. Одного феника на тиждень дам доброму сьвященикови, бо він мене учить; мати, Ганна і Марійка поділять ся рештою. Вже не терпіти-мемо голоду, уберемо ся лїпше і будемо свобідні від журби і побоїв".

Безнастанно, у снї, біг домів із лискучим зором; умучений поспіхом, прибіг до нужденної кім-

натки, кинув матери чотири феники і закликав: „Мамо, — се для тебе — і для Ганни й Марійки. Сї гроші роздобув я в чесний спосіб, не украв я їх, нї не вижебрав.

Здивована і урадувана мати пригорнула його до серця, розпитувала...

— Вже пізно, чи схоче Ваша Королївська Величність устати?

Ах, такого питаня він не ждав! Сон зник і Томко пробудив ся! Коли отворив очи, побачив перед своїм лїжком на вколїшках першого шамбеляна, в сьвітлім строю... Сейчас пропала вся його радість, що її навів сон. Бідний хлопчина зрозумів, що не перестав бути тюремником. Кімната заповнила ся до половини дворянами і всї мали на собі голубі плащі, бо тодї голуба краска була ознакою жалоби. Висші королївські слуги були рівно-ж на своїх місцях, а Томко з тревогою глядів крізь шовкові занавіси лїжка на сей сьвітлий збір.

Тепер почала ся важна справа убираня короля: кождий дворянин, один по другім клякав перед самим „королем", висказував йому свою почесть, або жаль по причинї тяжкої втрати. Зараз з початку подали його сорочку начальному слузї, він віддав другому, сей знов шамбелянови. Опісля перейшла вона до рук канцлєра князївства

канцлер, Вілєм лорд С. Джан, Джан лорд Рупель, Едвард граф Гертфолд, Джан Лайсль і Кетберт, епископ з Дюргем.

Томко давно не слухав вже, бо думав про одну річ, прочитану в попереднім звіті, що для него була незрозуміла. Звернув ся тепер до лорда Гертфолда і тихо спитав:

— Котрого дня має бути похорон?

— 16-го слїдуючого місяця, найяснїйший монархо.

— То глупо! По-що так довго відкладати?

Звичаї королївського двора були чужі для нього, бо він бачив в Оффал-корт, що там як найскорше виносили трупа з кімнати. Лорд Гертфолд успокоїв його кількома словами.

Опісля увійшов один з державних секретарів і просив, щоб король потвердив постанову тайної ради, що завтра о 11-ій годинї має бути торжественне принятє послів чужих держав. Томко поглянув допитливо на Гертфолда, а сей сказав тихо:

— Нехай королївська величність потвердить сю постанову; посли бажають висказати співчутє своїх монархів по причині такої втрати, що навістила нашу державу.

Томко послухав. Инший секретар державний прочитав опісля виказ видатків двора помершого короля. Сума виносила за один півріќ 28.000 фунтів штерлїнґів.

Томкови забракло віддиху, коли почув сю суму, тай коли дізнав ся, що не заплачено ще 20.000, а королївська скарбниця порожна і що 1.200 всїляких слуг просять о заплату, а не дістають її. Сейчас сказав хлопець се, що думав:

— В сей спосіб йдемо до загибели, річ ясна. Позвольте менї мешкати в меншім домі, тай відправте всю злишну службу. З того мати-му ще й сей хосен, що позбуду ся непотрібних, напрасних а нудних услуг, що хиба куклї могли-б догодити, бо вона не має розуму тай нїчого собі сама не в силї зробити. На площи рибній, в Білїнґсґет стоїть невеличкий мешкальний домок...

Сильне стисненє руки привело його до сьвідомости свойого положеня, тож замовк. На перший погляд нїхто не чув його нерозважної мови, тай немов її не розумів.

Инший секретар повідомив, що померший король своїм завіщанєм надав ґрафови Гертфолдови гідність княжу, а його братови, Томови Сеймор гідність пара державного, а сина Гертфолда учинив ґрафом. Кількох инших достойників держав-

Хлопчина підвів ся, успокоїв ся, та був таки сумний.

— Як то, не пригадуєш собі мене, мілорде? Я є твій хлопець до битя!

— Мій хлопець до битя?

— Так милостий володарю, — я Гомпрей Марло.

Томко не міг відгадати, хто се є і його опікуни не говорили сього. Прикро йому стало, що не знав, як і що говорити. Чи має удавати, що знає хлопця, котрого кожде слово вказувало йому, що нїколи про нього нїчого не чув? Нї, сього він не потрафить. Та знов инша гадка прийшла до голови: чи-ж такий случай не може повтаряти ся що-дня, тепер, коли важні справи наказують Гертфолдови і С. Джанови відходити від нього? Тим більше, що вони оба мали виконати завіщанє. Конче треба, щоб він сам розчовпав, як має заховати ся в подібних случаях. Треба спробувати порозуміти ся з тим хлопчиною; може він придасть ся на що. В задумі потер чоло рукою; опісля сказав:

— Здаєть ся менї, що мушу тебе знати, та мій ум налягла ще хороба...

— Бідний мій пан! — закликав хлопчина, а в души погадав: „Отже-ж се правда, що менї

себе — видимо призвичаєний до свого самотою довгої тюрми!

— З повним карманом був би я дістав щось ліпшого; та в кишени вітер свище, то-ж треба до неї припоровити ся... Була раз в нашім місті женщина... в нашім місті... Здаєть ся, він рухаєть ся. Не треба голосно говорити. Бідний хлопчина так обезсилений, а нам стелить ся довга дорога, нехай виспить ся. Убране досить примічне! правда, тут і там треба трохи поправити, позашивати. Черевички ще добрі, буде в них і сухо і тепло; може буде йому невигідно, бо імовірно ходив до тепер босий. Коли-б то хліб був такий дешевий, як нитки; за гріш дістав я їх багато: і за рік їх не вишию. Ще сю хорошу іглу дістав в додатку... Бодай лиш засилити. До лиха з такою роботою.

В дійсности засилене голки йшло дуже нимало, тим більше, що він держав її кінчиком до гори, а ушком в долину (мущини часто так роблять і робити муть так до кінця сьвіта) і в то ушко намагав ся по сто разів всунути нитку, та не удало ся вкучити. Та Гендон був витревалий; пригадав собі, що засиляв і шив у війську і вкінци побідила терпеливість. Взяв до рук одіж і зачав направляти.

Знов півголосом говорив до себе:

— Рахунок мій з господарем вже вирівнаний, разом з нинішним сніданем... ще й лишило ся менї тілько гроший, що можу купити два осли і покрити конечні порожні видатки, нім за дватри днї станемо в краї добробуту, Гендон-Гол.

— „...Вона мене любила..." — почав співати. — Боже мій! знов уколов ся в палець. Та менше з тим... се для мене не новина, однак се не належить до приятностий. Небавом скінчить ся вже моя праця і недоля.

„...Вона любила мужа горячо,
любила вірно..."

— ...Ах, якже-ж я позшивав!

Підніс одіж в гору, приглядав ся і подивляв свою роботу.

— Справді, при таких хороших і грубих штихах, дрібненькі кравецькі стібівочки виглядають нужденно.

„...Вона любила мужа горячо,
любила вірно...
А инший їй подобав ся..."

— Вже конець моїй роботї. Тепер збуджу його, уберу, змию, нагодую і піду з ним до Лонгварку, до гостинниці... Позвольте, милостивий володарю! Не чує... Мушу діткнути ся його посьваченої особи. Гей, шож се є?

печені, то новонароджена дитина не може бути більше невинна...

— Ти ще тут, ще теревениш? Забирай ся, бо задушу!

Слуга утік. А Гендон збігав зі сходів так швидко, що нараз перескакував два ступнї.

— Се зробив певно драбуга, який передтим говорив, що хлопець його сином, — говорив до себе. — Вже я тебе стратив, моя безталанна, божевільна дитино — яка страшна гадка — саме тодї, коли я тебе дуже собі вподобав. Нї, я мушу тебе віднайти, хоч би мав перешукати цїлу Англїю. Нї, бідна дитино, не виречу ся тебе, мушу спішити. Наш сніданок нехай їдять щурі, я й так стратив апетит.

Швидко біг серед крикливого натовпу на мості. А йдучи, говорив собі усьміхаючи ся:

— Нерадо йшов, думаючи, що Гендон каже його кликати до себе, а таки пішов. Мій любий хлопець! До кого иншого був би так не пішов, се знаю...

XIV.

„Король умер" — „нехай жиє король".

Того самого дня Томко Кенти пробудив ся з глубокого сну. Довкруги було ще темно. Лежав хвилю мовчки і намагав ся упорядкувати, розяснити власні помішані думки і враження, опісля сказав півголосом, однак весело:

— Ось, тепер вже менї ясно. Богу дякувати пробудив ся. Журба й примус никнуть, а вертає свобода. Слухайте, Ганно й Марійко, вилїзьте зтрохи з мерви і ходіть сюди, розкажу вам сон такий дивний і довгий, що може нїколи ще чоловікови не зіслали такого сну нічні духи. Ганно й Марійко, де ви?

Якась стать станула коло нього а голос смирний спитав:

— Чи зволиш що приказати, Милостивий Володарю?

— Моїх приказів хочеш слухати? О, Господи! Я знаю сей голос. Скажи, хто я є?

— Вчора вечером був ти, пане, князем Валїї, а нині королем Англії, Едвардом, моїм найяснїйшим паном.

Томко скрив голову в подушках і сказав жалібно:

Ленкестер, намістника Тавру, лорда-маршалка двора, великого шамбеляна, лорда- адмірала англїйської фльоти, архієпископа з Кентербері, поки вкінци не дійшла до рук першого шамбеляна, що вложив її на Томка. Бідному хлопчині видало ся, що так при огни подає один другому коновки з водою.

При подаваню кождої части одіня заховали таку саму торжественну форму, а бідний Томко мучив ся і нудив ся. Був радий, коли його шовкові панчохи відбули вже цїлу дорогу, думаючи, що тепер послїдує вже свобода. Та надія завела. Вже перший шамбелян мав в руках панчохи і хотїв наложити їх на ноги Томка, коли нараз зблід і сейчас почервонїв знов. Здивований спитав поважно: „Погляньте, мілорде?" — і віддав панчохи назад в руки архієпископа, що, киваючи головою, подав дальше і з журбою, повторяючи такі самі слова, подавали собі їх високі достойники приписаною чергою, поки вкінци дійшли до великого конюшого, що смертельно блідий, закликав з переляком: „Пробі, в панчосї Його Королївської Величности розпороло ся одно очко. Нехай іде до тюрми сей, що робив її". Змучений, оперся великий конюший на рамя великого ловчого, аж вкінци принесли другі панчохи.

Кожда однак річ має свій конець — і Томко Кенти вийшов по якімсь часі з ліжка. Призначений до сього дворянин налив в мидницю води до митя, инший подав губку й мило, третий ручник а вкінци дістав ся Томко в руки королївського фризієра. Коли сей майстер покінчив своє діло, коли убрали Томка в одїнє й плащик з голубої китайки і вклали на голову шапочку з довгими перами, виглядав стрійно, мов панночка. Опісля попровадили його панове на снїдане, а кождий, коло котрого переходив, йдучи крізь салю, згинав перед ним коліно.

По сніданю пішов, окружений прибічною дружиною, зложеною з пятьдесять шляхтичів, до престольної салї, щоб залагодити там важні державні справи. Лорд Гертфолд, його „дядько", стояв біля престола, щоби в потребі помагати „королеви" радою.

Поперед увійшли достойники, що їх померший король назначив до виповнення свого завіщаня. Вони просили, щоби Томко потвердив се розпорядження (тодї не було ще лорда-протектора держави). Архієпископ з Кентенбері відчитав постанови дотично величного похорону померлого короля і закінчив відчитанем імен тих, що мали сповнити завіщане. Були се: Архієпископ, лорд-

них підніс рівнож в гідностях, а тайна рада хоче 16-ого лютого на окремім засіданю потвердити сї постанови. А що небіщик-король не сказав точно, з яких фондів мають збільшити ся пенсії для вивисшених достойників, а тайна рада знає бажання померлого в сїм напрямі, уважає отже за відповідне дати Сеймурови 500 фунтів в земельній посїлости, так само 800 фунтів річно синови Гертфолда, а крім сього 300 фунтів з доходів того єпископства, що найскорше опорожнить ся, — коли тілько король на се згодить ся.

Ще трохи, а був би Томко виступив з тим, щоб перше попшатити довги небіщика-короля, як тратити безповоротно такі суми, та второнний Гертфолд діткнув ся рамени його і Томко, хоч в душі нерадий, потвердив мовчки сї постанови. Нараз повстала в нїм нова гадка: як він має право роздавати достоїнства, то чомуж не має своєї матери заіменувати княгинею на Оффаль-корт і не дати їй відповідного майна? Але так само швидко, як подумав, так і залишив сю гадку. Хоч звав ся він королем, та сї горді панове і сиві достойники панували місто нього. Для них його мати була тільки уявою його хорого мозку. Слухали би і не вірили-б, а опісля післали-б хіба по лікаря.

Нудне засїдання тягнуло ся далї. Численні

просьби, патенти, оголошення, слідували раз-враз і треба їх було залагодити одні по других, аж Томко зітхав: „Чим образив я так Всевишнього, що позбавив мене воздуха, свободи і сонця і так строго покарав, що зробив з мене короля?" Голову перехилив на рамя і справи державні мусїли бути здержані, бо задрімав представитель найвисшої власти. Мовчки стояли хвилинку достойники довкруги престола, та мусїли перервати нараду, бо хлопець заснув.

Більше веселу годину перевів Томко того пополудня за позволенєм своїх опікунів Гертфолда і С. Джана, однак обі княгині були сумні задля нещастя, що навістило королївський дім. Опісля слїдували відвідини княгинї Марії, що для нього тому були хороші, бо коротко тревали. Ледви хвилинку остав на самоті, коли увійшло до нього високе, може 12-лїтне хлопя. Він був убраний чорно, з коронками на шиї, а руки були білі, мов сніг. На знак жалоби носив синю стяжку кріз плечі й груди. Несьміло, з відкритою головою, прийшов і клякнув перед Томком на одно коліно. Томко сидїв спокійно і приглядав ся, вкінци сказав:

— Устань, хлопчино, що ти за один? Чого бажаєш?

КАЛЄНДАР.

СІЧЕНЬ.

ст.	Дні	Руські сьвята
30	Четвер	† Антонія
31	Пятн.	Атаназія і Кир.
1	Субота	Лют. Макарія
2	Неділя	31. по С Евфимія
3	Понед.	Максима, Неоф.
4	Вівтор.	Тимотея
5	Середа	Климента св.

НОВИНКИ.

Вибраний комітет випрацював вже проти-іміграційний проєкт і передав його палаті репрезентантів. Згадувалисьмо вже, що в Вашінґтоні радили над тим, в який би спосіб спинити іміґрацію до Америки. Було сказано, що обі палати вибрали з поміж себе осібну комісію, котра мала випрацювати проєкт, який би задоволив одних і других. Сими днями сей комітет скінчив свою роботу і предложив вже свій проєкт палаті послів до порішеня. Без найменшого сумніву палата прийме се предложене. Після него кождий вступаючий іміґрант до Америки буде мусів знати читати принайменше в своїй матерній мові. Жадане, щоби кождий іміґрант мусів вміти писати, упало. Те нове право не буде розтягати ся на замужні жінки, вдови і їх доньки, т. є. хочби вони і не знали читати, то єсли будуть здорові, дістануть ся до Америки.

Також підніс сей комітет поголовний податок на кождого іміґранта з 4 на 5 долярів. Тепер буде лиш залежати від президента Тефта, чи підпише той небезпечний для нас проєкт, чи відкине. Отже кождий з нас нехай не занедбає вислати петиції до него, щоби сей біль заветував. — *о*

Сегорічна зима є дуже собі цікава. Раз зимно але погідно аж мило, а за хвилю небо покриє ся хмарами, мрака закриє сьвіт перед тобою, що кілька кроків наперед себе не видко. То зірве ся буря, прийде дощ з громами, тепло аж парно, але за короткий час десь те тепло знова поділо ся, а з гори паде густий сніг получений з сильною бурею, а з тим йде мороз. І знов втихне — морозно, погідно і знов повтаряє ся те саме від початку.

Сеї зими бурі з наглими дощами і снігами наробили тут в Америці богато шкоди. Ріки повиступали з берегів і позаливали низше положені великі склади товарів по великих містах положених над ними. А на мори дали ся ті бурі в знаки всім пасажирам. В минувшу суботу і неділю лютила ся страшна буря коло берегів Анґлії. Богато менших кораблів затопила, а другі порозбивали ся о надбережні скали. Навіть ті великани морські — кораблї і ті супроти величезної бурі були немічні. Коли звичайно вони роблять на день 400 миль морських дороги і більше, то підчас тої бурі уїхали всего кількадесять миль, а трафляло ся, що буря гнала їх взад. Морські филї переливали ся через корабель і все з собою забирали, що не було сильно прикріплене. Комини вентиляторів, ратункові човна, все то уносила вода з собою і часто діставала ся до середини і заливала. Цілий час ніхто не сьмів показати ся на покладі, єсли не хотів поплисти враз з морськими филями.

Корабель „Сельтик", що опустив Ню Йорк 4. с. м., перебув в часі своеї дороги до Анґлії страшну дводневну бурю. Недалеко від Анґлії стрітив ся з кораблем „Мейфлавер", котрому буря зірвала комин, вода забрала всї ратункові човна, а в додатку і керму ушкодила, так що мусїли прийти йому на підмогу два другі кораблї, щоби притягнути його назад до Анґлії, звідки відплив єще 5. с. м.

Коло берегів Шкоції розбив ся о скалу один данський корабель „Ґкох" і утонило ся сїмох людий.

Дня 12. с. м. корабель „Уранїюм", що плив з Ротердаму до Ню Йорку, мало що не затонив ся враз зі всіми людьми, які віз до Америки. Коло Галїфакс підчас великої мраки і сильної бурі ударив о підводну скалу і ушкоджений усів на скалї. На корабли було 100 людий першої кляси а прочі близько 700 самі іміґранти переважно з Австро-Угорщини і Росії. Катастрофа стала ся о 11. год. Скоро корабель ударив о підводну скалу, цілий затряс ся в своїх основах, вода стала діставати ся до середини а серед іміґрантів настав великий переполох. Всїм прийшла на память ще сьвіжа катастрофа з Титаніком. Тож з криком і плачем стали тиснути ся на поклад. На дворі була темна мрака і віяв сильний вітер, що додавало ще більшого страху. Та залога енерґічними зарядженями успокоїла публику а іміґрантів замкнула і пустила всї помпи в рух. Сейчас дали знати о великім небезпеченьстві до недалеко на березї стоячої вежі і за три години прийшли на поміч вислані кораблї з Галїфакс. Поспускали ратункові човна і розпочало ся перетранспортоване іміґрантів з „Уранїюм". Насамперед пускали жени і діти. Можна собі представити, який плач розлягав ся, коли пращали ся жени і діти з своїми мужами і родичами! Іміґранти були переважно з Австро-Угорщини і Росії, котрі перший раз їхали до Америки, і не розуміли анґлійської мови, отже не можна було їм обяснити і успокоїти, що не грозить їм жадне нещастє. Всї думали, що вже ніколи з собою не побачуть ся, як то стало ся в часї катастрофи з „Титаніком". Декотрих на силу треба було розлучати! По кількох годинах всї щасливо перейшли на другі кораблї і прибули до Галїфакс, а звідси треном до Ню Йорку. Радість і веселі накликуваня тревали довгий час, нім відшукали мужі своїх жен а діти родичів. — *о*

Вступну нараду в справі українсько-руської правописи скликало при кінци минулого місяця Товариство учителів висших шкіл „Учительська Громада". Цїлию наради було підготовлене скликаня ширшеї анкети, зложеної з компетентних чинників (отже наукових товариств, представителїв середного і народного учительства і т. п.), яка має завести лад в нашім правописнім питаню. На сю нараду запрошено тільки 15 людий із самого Львова, які займають ся українсько-руською мовою та лїтературою. Замісцевих не прошено, бо се була тільки підготовляюча нарада. Нараді проводив віцепрезидент п. Ю. Романчук, а між присутними були пп.: радн. Двора О. Барвінський, проф. унїв. др. К. Студинський, доц. унїв. др. С. Томашівський, інсп. І. Копач, дир. І. Кокорудз, дир. І. Громницький, проф. Т. Грушкевич, др. І. Брик, др. Я. Гординський, разом отже явило ся 10 запрошених; отже нарада що до числа присутних доволї дописала. Після основної й поважної дискусії, в якій забирали голос майже всї присутні, вибрано рід комісії зложеної з 4 людий (до неї ввійшли: проф. Студинський, дир. Кокорудз, др. Томашівський, др. О. Маковей), яких задачею буде виробити реферати, що виказували би спірні точки в ріжних системах нашої правописи. Сї реферати малиб бути готові менше більше до марця, почім скличе ся ширшу анкету в сїй справі. Скликанє сеї вступної наради є безперечно великим кроком наперед у нашім правописнім питаню, а щирі наміри „Учительської Громади", виявлені наочно сим першим кроком, мусять без сумнїву принести хосен сему пекучому питаню.

Помер у Львові др. Дамян Савчак, краєвий адвокат в Борщеві, бувший ц. к. судія. Небіщик був колись послом до сойму і членом краєвого виділу. Належав до визначних українських полїтичних діячів.

Львівські Українки уладили 14. грудня довірочні збори всего львівського укр. жіноцтва для виясненя ролї жіноцтва в можливій війнї. По промовах п. Малицької і студентки Степанівної, які виказали ролю жінки в давнину і в теперішнім суспільним і полїтичнім житю і вказали на потребу орґанїзованя жінок для несеня помочи українським добровольцям в часї можливої війни, збори ухвалили закладати самаританські курси, на яких учили би ся жінки доглядати ранених. Вибрано комітет, який вже тепер тими справами займає ся.

Доповняючі вибори до галицького сойму. На день 30.січня 1913. р. назначило намісництво доповняючі вибори соймових послів з курії сільських громад яворівського і каменецького повіта. Мандат з яворівського повіта опорожнений зі смертию ґр. Ів. Шептицького, а з каменецького повіта зі смертию ґр. Стан. Баденього. Небавком будуть розписані вибори посла також з курії сільських громад турчанського повіта. Сей мандат опорожнений по смерти д-ра Ганчаковського.

Спалили шильд читальнї Качковського селяни в Містковичах коло Самбора. І то не хто инший, лиш самі члени тої читальнї, як довідали ся, що та партія, де їх тягнув піп кацап, служить Росії. Бо попи кацапські з великою радістю чекають приходу білого царя, а селянам сего нїколи не говорили, лиш баламутили, що вони русскі, але вірні Австрії. Чому селяни погнївали ся на попа, невідомо. Може бути, що ставали в обороні австрійського цїсаря, а може зробили се з народного почутя. Таке саме дїє ся в селї Торчиновичах, де була навіть кацапська дружина. Тепер вона не має анї одного члена, від попа всї відскочили; один за другим каже: „то єґомость тому всьому винні". Може говорять се зі страху, щоби їх не підозрівали о зраду державну. Одно правда, що трудно буде вже тепер кацапським провідникам дурити людий, що вони не хочуть злуки з Росією. Ходять вісти по селах, що в Турім коло Турки селяни-москвофіли зачали робити розрухи проти Австрії і що стоїть там в селї військо на кошт громадян. Очевидно не похвалюємо того способу ширеня австрійського патріотизму. Але вісти сї обігли всї села, а як селяни думають про сю справу, видко зі спаленя шильду Качковського.

Шпіони — перебрані за законниць. Їхали пстягом зі Львова до Самбора три законниці. Каптурі насували на очи, щоби їх лиць як найменше було видно. В Комарнї одна з них висїла і почала проходжувати ся по перонї. Нагло показав ся офіцир і законниця віддала йому приписаний військовий поклін. Офіцир заняв ся сестричкою і показало ся, що законниця, а також і дві другі її товаришки були перебраними мущинами — як показало ся — шпіонами.

Утїк до Америки Мечислав Околович, директор польського еміґраційного товариства, натягнувши се товариство на вісїмдесять тисяч корон. Сей польський патріот був відомою еміґраційною гієною, що тягнув соки з біних людий, яких нужда за море гнала. Неодин руський еміґрант мав нагоду пізнати ся з сим паном, який утїк за море тому, що бояв ся, щоби не вийшли на верх його еміґраційні лайдацтва. Се повинно поучити наших людий, які шукають зарібку за границями рідного краю, щоби не віддавали свою судьбу в руки ріжних пройдисьвітів-аґентів. Ті аґенти шукають лише наживи, а про добро робітників зовсїм не дбають. Коли переберуть мірку і станують причиною нещастя цїлих родин бідних заробітчан, тоді тїкають в сьвіт за очи, як п. Околович. Тому нехай се буде перестогою для наших людий. Маємо свої товариства які вишукують совісно роботу для своїх земляків. Кождий, кого доля змушує шукати праці в чужинї, нехай з довірєм звертає ся о пораду лише до своїх.

„Home rule" для Ірляндії. В анґлійськім парляменті перейшов біль-закон, силою котрого остров Ірляндія дістане свій парлямент. Від довшого часу домагали ся того Ірляндці, але все на дармо. Вже 1892 р. перейшов був такий біл в анґлійськім парляменті, але льорди відкинули його. Тепер є надія, що се не повторивь ся.

Історія Ірляндців (Айришів) є дуже цікава і для нас Русинів поучаюча. Ми бачимо тут в Америці Айришів богачів, але не такими вони були в старім своїм краю в Ірляндії. Айриші всї суть католиками. Вітчина їх се остров Ірляндія, котра належить до Анґлії. Позаяк в Анґлії пануючою вірою була віра протестанська, проте між одними а другими було велике ворогованє. Анґлія, маючи в руках власть і силу, намагала ся перевести своїх підданих Айришів хочби силою в протестантизм. Всю землю Айришів відобрала їм а надала протестантським льордам, а самих Айришів перемінила в правдивих невільників, котрі нич свого не мали; а мусїли винаймати землю у льордів і за рент від землї вічно працювати на них. Навіть законом заборонено мати Айришам свою землю. Щоби скорше їх змусити перейти на протестантизм всї добра церковні передано протестанттам, заборонено їм мати церковні школи, не вільно було учити ся на католицьких сьвящеників, словом — Анґлія все робила, щоби їх знищити. Але всї її змаганя на нїчо не придали ся. Розбивали ся о сильну віру і любов Айришів до своєї хоч не власної землї. Хоч Айриші-Ірляндці не мали нї клаптика своєї землї, хоч переслїдувані на кождім кроці, уважані гірш худобини, хоч заборонено їм учити ся власною мовою, не давано їм жадних прав, мимо сего не знищено їх. Сильна віра і любов до свого краю, котрий колись належав до їх предків, пересьвідчене, що за ними є правда, додавали їм сили! І всїх способів уживали, щоби свою землю відзискати назад. Лучили ся в орґанїзації і страйками та бойкотами примушували льордів, що ті продавали їм землю, котру вони рентували. Хоч нераз голод заглядав їм в очи, не піддавали ся. Другі еміґрували в чужі краї до Америки, але і там не забували за свій старий край. Збирали гроші, збіже, одіж і т. д. і посилали до старого краю і запомагали своїх братів в потребі. Крок за кроком ішли все наперед, щоби свому краєви виборoти лїпшу будучність. З початку вибороли собі право, що вільно їм було визнавати свою віру, далї, що могли купувати для себе землю, що могли будувати свої школи і утримувати лиш свої церкви, далї вибороли собі право до анґлійського парляменту, а там примусили правительство, що дало їм гроший на викуп землї з рук льордів, а тепер отримали свій парлямент, т. є. що самі будуть могли укладати права для свого краю і завідувати майном його.

Так то любов до свого краю і посьвята для него і переконанє про правду все переможе! Коли прийде ся щаслива хвиля і для нас Русинів, коли ми будемо своїми правдивими господарями на своїй власній земли? — *о*

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободї", Редакция не відповідає.

Безладе в новім Союзї.

(Конець).

Цїлу відозву Семенюка передрукував Косовий (певно на приказ, як він каже, „хитрих сьвіта сего") в 3. ч. „Народної Волї", додавши від себе спору пайку ріжнородних коментарів у редакційній статї під чудернацьким наголовком „Trouble-Makers або півтора праведника". Над тою статию ми тут не будемо розводити ся, бо вона не приносить нічого надто цікавого, але за те наведемо в цїлости відповідь контрольної комісії на циркуляр голови нового Союза. Ось ся офіціяльна відповідь, що надрукована на самім фронтї 3-го ч. „Народної Волї":

Заява Контрольної Комісії Р. Н. Союза.

М. Семенюк користаючи з часу, заки протокол засїданя Контрольної Комісії, яке відбулось на днях 2-4 січня 1913 р., не є поданий до відома членів Р. Н. Союза, видав від себе ложну відозву, в якій силуєть ся представити участників засїданя як людий нечесних і шкідливих орґанізації і взиває членів до голосованя себто рішеня невмісних точок, щоб таким робом хитро звернути увагу від дійсної сути річи.

З причини сеї ми вважаємо за конечне подати до відома поки що кінцеве рішенє засїданя в справі послїдних подій в „Народній Волї" позаяк протокол задля короткого часу не виготовлений єще до друку.

І так: Контрольна Комісія по переслуханю справи дотично заряду „Народної Волї" прийшла до висновку, що дотеперішнє поступованє і всї безправні насильства, які поробив М. Семенюк на кошт орґанізації Р. Н. Союза, не одобряє, вважаючи його чинности не згідні зі статутом, нетактовні, а особистої натури, за для яких орґанізація не сьміє терпіти і рішає що:

1. М. Семенюк має сам покрити всї кошти констаблів, лоєрів і т. д. спричинені його поступованєм і на будуче заказує ся робити подібні видатки з каси Р. Н. Союза.

2. М. Семенюк всї гроші, які забрав для себе неправно з каси Р. Н. Союза і казав оголошувати в рубрицї „адміністрація" має звернути до каси Р. Н. С.

3. М. Семенюк на будуче всї чеки має велїти виписувати згідно зі статутом Р. Н. Союза або ухвалами засїданя урядників, а не як се практикувалось послїдними часами.

4. М. Семенюк не має права вимінювати чеки виписувані не на його назвиско.

5. М. Семенюк має сейчас відкликати стриманє гроший в банку так, щоб на будуче видавництво „Народної Волї" могло правильно сповняти свою задачу.

6. Тому що М. Семенюк не хотів явити ся на засїданє Контрольної Комісії здати справозданє своєї діяльности та аж перед пострахом поліційської власти прийшов пів дня пізнїйше, Контрольна Комісія присудила М. Семенюка на покритє південного кошту засїданя.

7. Не бачучи нічого каригідного зі сторони менаджера, Контрольна Комісія рішила полишити заряд „Н. В." в такім самім порядку як се ухвалило річне засїданє аж до часу головної конвенції.

Отже чи ввиду сказаного повище рішеня є вмісне бажанє М. Семенюка, щоби члени Р. Н. Союза на *специяльних мітинґах* рішали питанє далеке від ухвали Контрольної Комісії, тим більше, що позиция редактора „Н. В." тут цїлковито не загрожена.

Тому ми перестерігаємо членів Р. Н. Союза, щоби відозву М. Семенюка не вважали як правний урядовий наказ Голови Р. Н. Союза, але як хоробливий виплив індівідуальний о пустій амбіції і злобнім характері, чи там як наручне орудиє хитрих сьвіта сего, тим більше, що відозва ся не підписана анї Головним Писарем, М. Бєльою, анї навіть редактором „Н. В." Іваном Арданом, о якого там буцїм головно ходить. Вкінцї зважити треба і те, що голосувати за бажанєм М. Семенюка а не знати справозданя засїданя Контрольної Комісії є безосновним і значить те саме що осьмілити М. Семенюка до дальших безправств на кошт орґанізації. Ми зі своєї сторони запевняємо членів, що зробимо все що потрібне для оборони нашої орґанізації а навіть в потребі скличемо засїданє гол. урядників і у спільнім порозумінню виведемо справу на певний шлях.

Члени Контрольної Комісії:
Іван Зазуляк,
Василь Гришко,
Андрей Гавриляк.

Окрім повисшої офіціяльної відозви надрукувала контрольна комісія в 4. ч. „Народної Волї" ось такий „поклик":

„Звісна річ, що так як в природі, так орґанізм чоловіка, так і орґанізація, яка має в собі животню силу, переходить всякі зміни. Зміни її на позір суть перешкодою в розвоєви, а однак коли в час перед ними забезпечить ся, вони не суть шкідливими, а радше доказують відпертість себто здоровлє даного тїла. Такі самі зміни переживає і наша орґанізація, які хоч не грозять розпадом, мусять бути в свій час вилїчені, усунені, щоб не застаріли, не зістали надто шкідливими.

Тому то члени Контрольної Комісії, зваживши послїдне засїданя, рішеня і дальший неправильний хід (?) М. Семенюка, який надуживає доброго імени і слави орґанізації для особистих цїлий, рішила скликати надзвичайне засїданє головних урядників на день 4. лютого в канцелярії Р. Н. Союза 243 Гікори стр., Скрентон, Па. і там остаточно полагодити біжучі справи, забезпечити права членів, унеможливити надужитя, щоб в свій час охоронити орґанізацію від шкідливих впливів. Тому просить ся заздалегідь членів Головного уряду, уложити свої справи так, аби на згаданий день могли бути вільними для справ орґанізаційних."

Переглядаючи послїдні числа орґану нового Союза, помічаєть ся поміж стрічками усяких заяв, відозв, осторог і т. п. „кавалків", друкованих на стовпцях „Нар. Волї", що в тій молодій орґанізації є велике число старих грішників, які баламутять несьвідомий народ задля своїх личних амбіций і приватних цїлий. І слїпий може побачити, що між урядниками нового Союза є далеко більше „праведників", ніж „півтора" — як се говорить п. Косовий. Уся та „народна" робота керманичів Союза нр. 2 аж просить ся під остре перо справедливого критика, і ту „роботу" почали вже критикувати деякі часописи. Ось послухаймо, що говорить про „бурю" в новім Р. Н. Союзї презбітеріянський „Союз" (подаємо лише важнїйші виривки):

„Ми віримо, що теперішна борба, яка ведеть ся у новому Союзї, хотяй поки що являє ся шкідливою для орґанізації, остаточно принесе більше користи тій орґанізації, як би хто небудь міг сподівати ся. В своїй відозві до членів Руського Народного Союза голова тоїж орґанізації, п. М. Семенюк виписав собі сьвідоцтво духового убожества і засуд на себе. Клопіт з паном Семенюком такий, що він виріс на великого чоловіка занадто скоро і хребет його не годен нести просто того великого тїла і все хилить ся перед сильнїйшими хребтами. Пан Семенюк дуже добре бачить, що він остав ся майже сам, остали ся Бєля, Семенюк і Крайківський, а всї прочі урядники проти них. Бідака пан Семенюк вертить ся на всї боки, шукає винуватих, кличе на поміч констаблів, поліцію, кидає ся то на презвитерян то на католиків, а не бачить сарака, що вся біда лежить таки в ньому самому, в його восковій спинї. Пан Семенюк готов тепер уходити за мученика народної справи, а всему тому винна католицько-презвитерянська кліка, котра напосїла ся заволодїти новим Союзом, а пан Семенюк ріжними, ба навіть фарисейськими способами до того не хотів допустити".

Пітсбурський „Русин" приносить на сю тему цікаву новинку, затитуловану: „Та то гол. уряд!"

„В новім Руськім Нар. Союзї — так читаємо в 4. ч. „Русина" — або як вони називають в Союзї нр. 2, страшний заколот. Предсїдатель М. Семенюк і редактор Іван Ардан задля важних причин, надужить і непорядків вигнали управителя друкарнї О. Косового, але инші урядники як і контрольна комісія уняли ся за Косовим і приняли його назад, передавши йому друкарню і редакцію, яку Ардан через се лишив. Тепер циркулярами притягає кождий членів на свою партію голосувати.

„Само собою розуміеть ся, що один другому викидають на очи всякі надужитя, махінації. З тих неодмінно треба зазначити, що сторона Косового в 3-тім ч. „Нар. Волї" пише про Ардана: „А здогад пресвитеріянських інтриґ подібний до *„факту" на клєвляндській конвенції, що Ів. Ардан взяв 10.000 дол. від презвитерян, щоб розбити гр. кат. Союз"*.

„Ми предсказували, що в новім Союзї настане роздор, що одні підуть за І. Арданом в соціялізм, другі підуть за Косовим в презбітеріянізм, а вірна часть членів поверне назад до старого Союза.

„Борба Ардана з Косовим се не борба тих двох людий, але борба соціялізму з презбітеріянізмом. Ардан, як видно, і презбітеріянів ошукав і пішов дальше, як вони собі бажали, і проте тепер воюють против него.

„Дав би Бог, щоб всї чесні члени опамятали ся і всїх підплачених віроломців, зводителів як з одної так і з другої сторони прогнали, а самі під проводом законної церковної зверхности злучили ся і в однім вірі жили як братям приналежить ся!

„Проч з підплаченими віроломцями!"

Послухаймо ще, що пишуть про „урядованє" проводирів від нового Союза анґлїйські часописи. У скрентонськім дневнику „The Scranton Times" з дня 23. січня 1913 р. читаємо таке:

„В вівторок пополудни (21 с. м.) алдерман (радний міста) Джемс Мойр наложив на Й. Косового з Олифанту 300-долярову поруку (бейл) аж до судової розправи. Косового обжаловують за вимушенє грошевого окупу почтою (блекмейл). На підставі заприсяженого зізнаня мають ще арештувати Андрія Гавриляка, Василя Гришка і Івана Зазуляка, котрі спонукали Косового до опублїкованя заповіданої ним погрози. Усїм тим тром особам закидуєть ся провину публичного очерненя друком (лайбел), а їх переслуханє відбудеть ся пізнїйше.

„Арештованє Косового і інформації проти трох контрольорів спричинив Матвій Семенюк, предс. Р. Н. Союза, замешкалий під пору в Сейр, Па. Всї оскаржені є злучені з офіціяльним орґаном названого товариства „Народною Волею", що виходить кождого тижня в Олифантї. Обжаловуючий впевняє, що в тій часописи надруковано проти него кримінальний пашквіль.

„З дотеперішного переслуханя алдерманом показує ся, що ті пять людий мали з собою якісь непорозуміня, результатом яких був реджістрований (рекомендований) лист, висланий почтою до Семенюка. У тім листї було домаганє, щоби Семенюк зложив певну суму гроший як окуп, бо коли сих гроший не дасть, то надрукуєть ся проти него в „Нар. Волї" артикул з його мнимими провинами. Сей лист був підписаний Косовим і се доказано перед алдерманом.

„Коли Семенюк не зважав на погрози, писані у тім листї, надруковано проти него в „Нар. Волї" кримінальну статю, яка нападає на його честь і характер. Семенюк каже, що та статя надрукована була на домаганє Гавриляка, Зазуляка і Гришка. Вона появила ся в часописи дня 16. січня с. р. (3. ч. „Нар. Волї"), а лист був післаний до Семенюка два тижнї передтим".

До сеї справи здало би ся додати пару коментарів і з нашого боку. Недавні то ще часи, коли урядники нового Союза (з дуже малими виїмками) опоганювали перед сьвітом нашу орґанізацію і її урядників. Усе те робило ся з простої зависти або хлополапства, бо мовляв: урядники від греко-католицького Союза зрадили своїх членів і запродали їх попам. Минуло два роки і карти змінили ся... Наш старий Союз поборов всїх своїх ворогів і виплив на верх, а новий Союз опинив ся над берегом пропасти. Коли би ми мали натуру такого прим. Косового, ми могли би відвдячити ся йому тепер за те, що він писав про наш Союз і „Свободу" во время оно... Та ми сього не робимо, бо не хочемо стягнути на себе закиду, що намагаємо ся користати з чужого нещастя. Ми навіть не згадували би в нашій часописи за всї ті безпорядки в новім Союзї, якби не те, що нам жаль членів тої орґанізації, котрі падуть жертвою безсовісних полїтикерів. Ми мали би тепер повне право закликати до тих новосоюзовців, котрі були колись членами нашого старого Союза і покинули його без оправданої причини: „Вертайте, Братя, назад до нас! Вертайте під опікунчі крила старої, вірної Вам орґанізації, а вона пригорне Вас до себе і дасть Вам те, чого Ваша *народна* душа щиро бажає!"

Такого або подібного поклику ми однак друкувати на стовпцях „Свободи" не думаємо, бо не хочемо нікого тягнути до себе силою. Хто любить бабрати ся в болоті, нехай собі бабрає ся... У нас инше діло перед очима. Ми бажаємо дати нашим членам правдиву культуру, ми бажаємо двигнути наш нарід в Америці на вершок цивілізації, ми бажаємо сьвітлої будучности нашому робітникови, але під прапором синьо-жовтим! Нема у нас ріжниці між хлопом і попом — *ми всі діти одної великої і неподільної Руси-України!*

Небезпека війни.

Революція в Царгороді.

Всї нетерпеливо вичікували турецької відповіди на спільну ноту-письмо амбасадорів. Дня 21 с. м. зібрали ся в Царгороді всї міністри і найвисші урядники під проводом самого султана на нараду, яку мають дати відповідь державам. Спільна нота амбасадорів радила Туреччині відступити Адріянополь Болгарії, а еґейські острови передати в руки великих держав, котрі самі вже поділять їх між Туреччину і Грецію. За се обіцювали дати поміч Туреччині при заключеню мира, так поміч моральну як і матеріяльну. Наперед прочитано сю ноту. Опісля Назім-паша, головний вожд війск під Чаталджею, розповів, що військо вправді палає до війни, але дуже слаба є надія на побіду, а ще менше можна думати, щоби мож відбити Адріянополь. Отже з тих і ще других причин радив приняти пропозицію великих держав. Мінїстер фінансів признав ся, що державна каса є порожна і нема вже тепер чим платити коштів провадженя війни, а за границею нїхто не хоче позичити. Мінїстер заграничних справ роз'яснив, що в Европі не заносить ся тепер на жадні колізії, а противно між всіма є загальне стремлїнє до мира. Отже задлятого Туреччина не може нічого користного для себе надіяти ся, а найлучшим виходом буде послухати ради великих держав. Додав єще, що Росія вже другим разом упімнула остро Туреччину і заявила, єсли Туреччина схоче провадити війну дальше, то вона сама вмішає ся і силою змусить її заключити мир. Рівнож і великий везир заявив ся за миром. По короткій нараді приняли ради великих держав.

Вість о тім урадувала сильно так амбасадорів як і балканських делеґатів. Амбасадори стали собі взаїмно ґратулювати, що так скоро минула гроза війни. Балканські держави стали собі вже укладати, як велику суму коштів мають зажадати від Туреччини. Ні менше ні більше лиш 200 міліонів долярів! Одна лише Греція не була вдоволена і відкликнула ся до великодушности великих держав, щоби як Болгарії признали Адріянополь, щоби еґейські острови признали Греції. Бо, повідають, і по сїй війнї Греки так довго не будуть вдоволені, поки всї острови замешкані Греками не злучать ся з матерним краєм — Грецією.

Та не довго тревала ся радість. Не минув і один день, а з Царгорода прийшли трівожні вісти, що ціле давне правительство Старотурків упало. Молодотурки зчинили в містї революцію. Мінїстрів старотурецьких увязнили і примусили їх резиґнувати, а Назіма-пашу, головного вожда війск, убив проводир Молодотурків. Молодотурки, котрих по перших пораженях усунули Старотурки від правлїня, скористали з невдоволеня народа по причинї здачі Адріянополя і підбурили його проти Старотурків і загорнули знов всю власть в свої руки. Зібравши ся на нараду, уневажнили ухвалу попередних мінїстрів і заявили, що за жадну ціну не відступлять Адріянополь і еґейських островів.

Як грім з ясного неба, так ся вість з Царгорода поділала на амбасадорів в Льондонї і на цілий сьвіт. Всї сподівали ся, що туй-туй прийде до мира, а тут несподівано зависли нові хмари і закрили небо. Щоби ухоронити жите Европейців, рішили великі держави вислати до Царгорода воєнні кораблї.

Балканські делеґати по довших нарадах рішили перервати мирові переговори і по чотириднённім роз'ємі має ся розпочати війна наново. Єсли великі держави в тім часї не зроблять натиску на турецьке нове правительство, то поплиє кров знова.

о. Д. Хомяк.

Дорога суспільносте!

Яких пламенних слів добирати нам, якою мовою проговорити, щоби Ти, дорога Суспільносте, вислухала нас, зрозуміла наше преважке положенє та прийшла з підмогою у сю невідрадну годину!?

Два роки ми не відзивали ся до Тебе, два роки не кликали о поміч Братів і Сестер усїх станів галицької, закордонної і американської України, бо обходили ся тим, на що спроміг ся рогатинський повіт та люди доброї волї. Однак сегодня ся поміч за мала, — не стає навіть на найконечнїйші потреби, бо рогатинська ґімназія розросла ся за той час краще, як далеко не одна державна ґімназія, в якій певно не чуєсь недостатку. Рогатинська ґімназія, хоч вона живе ласкою сотикових дарів, хоч не має забезпеки на завтрішний день, виховує і учить у своїх мурах 722 молодіжи у *шістьох клясах*, *в сімнацятьох* відділах! Додаймо до того *двацять і пять* професорів, самих обовязкових предметів, додаймо ще й знаменниту управу вже голосного, хоч ще й молодого директора, дочислїм і право прилюдности, як вислїд невтомимої працї учительського збору, а доброго поступу учеників — чиж сей стан і сї цифри не промовляють до Тебе, Суспільносте, гарнїйше всїх слів? Чиж не Твої се гордощі — своя школа та й ще така гарна, як українська ґімназія в Рогатинї?!

Природна річ. що з розвитком ґімназії ростуть розмірно і видатки та кошти. Тож, коли попередними роками можна було обмежитись майже на самий рогатинський повіт, то нинї *нам конечна поміч цїлого краю, усеї Суспільности. Наш сегорічний буджет виносить у розходах кругло 90.000К.!* Сума для нас величанська, але — мала, незначна для Загалу. Бо громада по ниточці, навіть і не відчує тягару.

Дорога Суспільносте! З настанєм нового року згадай і про нашу ґімназію, що й вона є сею зірницею, що вістить народови красшу долю! Згадай, що вона серед сучасної темряви силоміць продираєсь ізза хмар та зорів і йде на стрічу досьвіткам. Дивись, кілько ворожих сил напосїлось її згасити! Таки в самому Рогатинї поставили проти неї блудний огник-утраквістику. яку підсичують кервавим громадським добром на те, щоби нас здавити, а натомість виготувати перевертнів і народних зрадників.

Суспільносте, усі Верстви! просимо, не дайте упасти, поможіть! Добродію, Добродійко, пішліть зараз даток від себе, зберіть між знакомими, зберіть у Читальни, в Соколї, у Січи, зберіть між Брацтвами, зберіть і в церкві і в хатах колядками хоч невеликий даток, але зберіть зараз і відошліть. *І се вже велика конечність нас давить, коли витягаємо жебрачу руку. Але жебраємо не собі, але у народа для народа!*

Христос раждаєть ся,
Славіте Єго!

Від ґімназійного комітету в Рогатинї у січни 1913.

о. Стефан Городецький, голова.
Волод. Мосора, секретар.

Гроші просить ся посилати на адресу: Дирекція української ґімназії в Рогатинї, або на адресу „Свободи".

НА ВІЧЕ!

В Йонкерс, Н. Й. завязав ся на днях комітет до збираня жертв на ювилейний дар Іванови Франкови. В тій цїли скликує ся на неділю 2-ого лютого с. р. велике віче, що відбуде ся о 2-гій години пополудни в Турн Гол, 93-95 Елм стр., Йонкерс, Н. Й. На тім вічу говорити-муть знамениті бесїдники, тож просить ся всїх Україинців о як найчисленнїйшу участь. — За Комітет: М. Ціхонський.

Нові книжки і виданя.

Мойсей. Поема Івана Франка. Друге виданє з передмовою. Накладом Українсько-руської Видавничої Спілки. Лїтературно-Наукова Бібліотека ч. 153. Львів 1913. Сторін XVII+63. Цїна 60 сотиків.

Пісні про Канаду і Австрію. Зібрав Теодор Федик. Четверте виданє. Накладом „Руської Книгарні". Вінніпеґ, Ман. 1912. Стор. 159. Цїна 40 центів. Головний склад: „Ruska Knyharnia", 85) Main Str, Winnipeg. Man.

Ґеоґрафічний атляс. Зладив проф. др. Мирон Кордуба. Містить 24 карт головних і 11 побічних. Коломия. Накладом Галицької Накладнї Якова Оренштайна. Головний склад для Злуч. Держав і Канади: Ruthenian Book Store, 850 Main Str, Winnipeg. Man — **Зміст:** Поясненя (І. Сонце, місяць і зорі. 1. Віддаль планет від сонця. 2 і 4. Затьма сонця і місяця. 3. Північне зоряне небо. 5. Дорога землї довкола сонця. 6. Обіг і переміни місяця. II. Земна куля. Мапи (карти): 1. Сонце, місяць і зорі. 2-3. Земна куля. 4. Европа, фізична карта. 5. Европа, полїтична карта. 6—7. Австро-Угорщина і Швайцарія, фізична карта. Побічна: Карта народів. 8. Україна. 9. Росія. 10—11. Австро-Угорщина і Швайцарія, полїтична карта. Побічна: Карта вір. 12. Німеччина, Нідерлянди і Бельґія. 13, Балканський півостров. Побічна: Крета (Кандія). 14—15. Ґаличина і Буковина. Побічна: Карта народів. 16. Франція, Еспанїя, Портуґалїя і Італїя. 17. Велика Британїя і Ірляндія. Побічна: Шетляндські острови. 18. Скандинавія і Данїя. Побічні: а) Ісляндія, б) Данїя. 19. Азія. 20. Африка. Побічна: Полїтична карта. 21. Північна Америка. Побічна: Полїтична карта. 22. Сполучені Держави і сумежні землї. 23. Полуднева Америка. Побічна: Полїтична карта. 24. Австралїя.

Ватерльо. Нап. Віктор Ґіґо. З французької мови переклав Іван Франко. Видавництво Товариства „Просьвіта" у Львові, Ринок ч. 10, ч. 366, стор. 64, цїна 40 сот. — Книжочка призначена для членів тов. „Просьвіта". Читачі дістають в сїй книжочцї високопоетичне оповіданє про нещасливу битву Наполеона під Ватерльо. Се оповіданє, якого переклад зладив д-р Іван Франко, є частиною великої осьмитомової повісти Віктора Ґіґо „Нуждарі". Повість ґенїяльного Ґіґа розповсюднила ся в численних перекладах по всім культурнім сьвітї. В українській мові появляєть ся з неї поки що отся частина, нічим майже не звязана з головною будовою повісти, так що становить для себе заокруглену цїлість. Оповіданє попереджає передмова, в якій між. перекладчик подає між иншим коротеньку біоґрафію Наполеона. При кінци додано знова поясненя менше зрозумілих слів. На початку книжки поміщено портрет Наполеона.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНЇ.

На товариських сходинах у п. Бойка в Дітройт, Міч., зложили на руки п. Т. Війтовича слїдуючі добродії: Т. Війтович і І. Тригук по $1.00; М. Бойко, Мих. Коломиєць і Мих. Тригук по 50 центів. — Разом $3.50

На хрестинах у п. Семена Кулича в Шікаґо, Ілл., зложили на руки п. Кирика Січевського слїдуючі особи: Пр. Коваль і К. Січевський по 50 ц.; С. Кулич, Я. Солоп, Он. Бутовський, Мик. Смаль, Вол. Смаль, Ант. Ґавлїцький, Т. Ґавлїцький і Мих. Курівський по 25 цнт. — Разом $3.00
Оголошено в ч. 4. „Свободи" 99.01

Загальна квота $105.51

Декому в альбом.

Не тішитись нам,
Вашим братам,
Що у вас крамола й незгода;
Та треба вже нам,
Сказати раз вам:
„Ви зволоч і підла голота!"

Нема в вас попів,
Нема і дяків,
А лямполизом й не чути;
Та ви все одні
І все ті самі
Були і мусите бути!

Горлати, кричати,
Криком будувати
Без попа і пана Вкраїну;
Люд роздирати,
З чести обдирати,
Ширити в народі руїну.

Тепер ви самі
Поступові всї,
Провідники робучого люду,
Нема в вас попа,
Нема вже й дяка,
А гаразду не було й не буде!

Поступу хотїли,
Мов чмелї шуміли:
„Проч з попівським Союзом!"
Народ колотили,
Сварню заводили
Зі своїм новим Смолюзом!

А тепер! Мій Боже!
Хто вам поможе
Третий Союз создати?
Народ?! — Він пізнав ся,
На вас полапав ся,
Буками ме вас тепер єднати-

Незацофаний.

Протокол

з засїданя Головного Екзекутивного Комітету Р. Н. Союза в Америцї, відбувшого ся на днях 8. і 9. січня 1913 р. в домі Р. Н. Союза, 83 Гренд Ст., Джерзи Сіти, Н. Дж.

Засїданє отворив предс. п. Д. Капітула дня 8-го сїчня 1913 р. о год. 9. рано, згідно з §§ 48 і 50 статута Р. Н. Союза. На засїданю були присутні слїдуючі пп.: Д. Капітула, М. Угорчак, С. Ядловський, А. Шаршонь і С. Милянович. На порядку деннім була перша справа купна нової преси для „Свободи", орґану Р. Н. Союза.

Предс. п. Д. Капітула предложив підписаний всїма головними урядниками Р. Н. Союза обіжник, котрий то обіжник ухвалило поконвенційне засїданє вислати до тих урядників, котрі не були присутні на поконвенційнім засїданю, а щоби в той спосіб могли висказати гол. урядники свою опінїю зглядом купна нової преси. По докладнім перечитаню з осібна опінії кождого гол. урядника Р. Н. Союза показалось, що всї гол. урядники годять ся купити нову пресу для друкарнї „Свободи" і що та преса має бути першої кляси і найвідповіднїйша для нашого видавництва.

По довшій дискусії одноголосно ухвалено, щоби прикликати на засїданє аґентів фабрик прес тих, котрі вже були перед засїданєм заанґажовані і в той спосіб можна прийти до порозуміня і ширшої дискусії над сею справою. До сеї справи покликано завідателя „Свободи" п. А. Савку, котрий мав повідомити аґентів телефонічно і порозумітись, в якім часї вони прийдуть до обговореня справи. Позаяк сю справу неможливо було кінчити, отже предс. п. Д. Капітула відложив її на пізнїйше до покінченя, а на порядок денний предложив лист предсїдателя „Просьвітної Комісії" д-ра Сїменовича. В предложенім листї містились менше більше дві головні точки, на котрі предс. „Просьвітної Комісії" др. Сїменович зажадав рішучої відповіди від Головного Уряду Р. Н. Союза, а іменно:

1) Чи „Просьвітна Комісія" має все робити спільно з Гол. Урядом Р. Н. Союза, значить: чи має від часу до часу порозуміватись в ріжних своїх справах чи нї, чи може на будуче „Просьвітна Комісія" має стисло придержуватись ухвали, яка запала на засїданю „Просьвітної Комісії" на днях 10 і 11 жовтня 1912 р., яка каже, що „Просьвітна Комісія" є тїло віддїльне і в своїй дїяльности независиме.

2) Чи фонд просьвітний, збираний від членів Р. Н. Союза що місяця при розметї, має бути відданий в цїлости „Просьвітній Комісії" до розпорядимости, чи нї і чи „Просьвітна Комісія" в справах фінансових має порозуміватись з Гол. Урядом Р. Н. Союза на будуче, чи нї.

По довшій докладній дискусії Головний Екз. Комітет Р. Н. Союза не міг прийти до порішеня сеї так важної справи з слїдуючих причин:

1) Ухвала XII. Гол. Конвенції Р. Н. Союза каже, що „Просьвітна Рада" (Комісія) має заниматись просьвітою і школами для Американської Руси.

2) Поправлений § 116 статута Р. Н. Союза на XII. Гол. Конвенції Р. Н. Союза звучить як слїдує: „Фонд шкільний повстає з щомісячної трицентової вкладки від кождого члена, котрий має бути умішений в банку означеним через Гол. Екзекутивний Комітет, де принесе як найбільше проценту; сей фонд має бути ужианий Головним Екзекутивним Комітетом до піднесеня руського народа через школи і просьвіту в Америцї". Так переглянувши ухвалу XII. Гол. Конвенції Р. Н. Союза і статути Р. Н. Союза, Гол. Екз. Комітет Р. Н. Союза прийшов до переконаня, що сеї справи не може сам рішати і не може брати на себе відвічальности в непредвидимих наслїдках, тож одноголосно ухвалено виготовити відповідний циркуляр до всїх членів Р. Н. Союза і в як найкоротшім часї розіслати по віддїлах Р. Н. Союза в Америцї враз з розметом, а крім сего сей циркуляр має бути перепечатаний в цїлости в орґанї Р. Н. Союза „Свободї" і в той спосіб ся справа має бути рішена всїми членами Р. Н. Союза.

Дальше предс. п. Д. Капітула предложив просьбу п. Е. Крушка, члена Р. Н. Союза в Гейзелтон, Па., котрий просить, щоби з тих гроший, котрі XII. Гол. Конв. Р. Н. Союза ухвалила післати на Угорщину на просьвітні цїли для наших братів, жиючих під мадярським правлїнєм Гол. Екз. Ком. Р. Н. Союза удїлив якусь часть для сина висше згаданого члена яко підмогу стипендійну, котрий то син ходить до висшої школи на Угорщинї. По довшій дискусії Гол. Екз. Комітет прийшов до того переконаня, що гроші ухвалені XII. Гол. Конвенцією Р. Н. Союза мають бути вислані в призначене місце і що з тих гроший Гол. Екз. Ком. не може жадних стипендій анї пожичок удїляти нїкому, та що стипендії удїляє „Просьвітна Комісія" Р. Н. Союза для учеників ходячих до висших шкіл в Америцї. Тож ухвалено відписати до п. С. Крушка, що пожичка стипендійна неможлива.

Ухвалено відписати п. В. Шанайдї, що Р. Н. Союз випожичає гроші на реальности (проперти) виключно.

На предложену просьбу ухвалено одноголосно дати запомогу п. Івану Кутнюму, членови віддїлу 221 Р. Н. Союза, в сумі $50.00 з фонду бідних.

На предложену просьбу ухвалено одноголосно вислати відповідний блянкет о запомогу для п. Параскевії Смарш, членкинї від. 178 Р. Н. Союза.

Ухвалено купити відповідні шафи на склад урядових паперів і книг Р. Н. Союза, бо старі вже суть заповнені і нема місця на дальший склад.

Ухвалено зробити з конечности поучаючі друки до веденя книг по віддїлах для місцевих урядників Р. Н. Союза в Америцї.

По причинї, що нове право стейту Ню Джерзи вимагає будованя сходів безпеченьства т. зв. „фаєр ескейп" при домах, ухвалено одноголосно зробити такі „фаєр ескейпи" при домі Р. Н. Союза і то при можливо найменшім експенсї і вигідні.

На предложенє п. А. Савки ухвалено одноголосно давати премію в книжках для тих людий, що придбають передплатників для видавництва „Свободи". Порядкованє і провадженє сеї справи поручено п. А. Савцї, завідателеви „Свободи" і друкарнї Р. Н. С.

На сїм замкнено засїданє о год. 8-ій вечер, а слїдуюче заповів предс. п. Д. Капітула на слїдуючий день на 9-ту годину рано.

Друге засїданє Екз. Комітету Р. Н. Союза розпочалось в означеній годинї дня 9-го сїчня 1913 р. На порядку деннім була справа купна друкарської машини. На засїданю появило ся кількох аґентів і предложили свої оферти ріжного рода машин та ріжні цїни, відповідно до преси. По довгих дискусіях та по розгляненю ріжних оферт, ухвалено одноголосно купити пресу в „Дуплекс Прінтінґ Прес Компани" так звану „Дуплекс Флет-бед Прес" на 12 сторін друку.

По довших переговорах приступлено до угоди і куплено пресу за $10.000. По угодї назначено час, на котрий адвокат Р. Н. Союза має виготовити контракт до підпису і під якими услівями. По скінченю справи назначено час, коли члени Екз. Комітету мали піти до Ню Йорку і Нюарку побачити подібні машини по друкарнях. На тім засїданє замкнув предс. п. Д. Капітула о год. 6. вечером.

Дм. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.
Мих. Угорчак,
гол. рек. секр. Р. Н. Союза.

Новинки.

Арештованє обманця. Недавно арештувала вінніпеґська (в Канадї) полїція Александра Лотоцького, бувшого властителя „Канадієн Комершел Гавс", а пізнїйше „Руського Базару" — „християнської" фірми, у якій натягнув він неодного легковірного чоловіка. Лотоцького арештовано на домаганє руського алдермена Т. Стефаника за якісь-там грошеві коннахти. До розправи мусить несовісний „бізнесмен" сидїти в міськім арештї, бо нема кому заручити за него двома тисячами долярів. Заки Лотоцький вибрав ся дурити людий до Канади, він передтим перебував в Ню Йорку і тут дав ся пізнати як легкодух, нероба і швиндлєр, що під ріжними іменами видурював у людий гроші, шукаючи за легкою наживою.

Для загального добра. Виділ тов. „Філія Просьвіти" в Рогатинї розписав минулого місяця конкурс на кандидатів на курс середної осьвіти в Рогатинї. На сей курс приймають ся кандидатів, що покінчили народню школу і мають найменше 16 лїт. Кождий учасник платить за хату, харч, науку й опіку 25 корон з гори. Курс тріватиме від 20. сїчня до 5. марта 1913. р. На курсї викладатимуть фахові учителї такі предмети: Історія української мови, історія укр. лїтератури, історія укр. народу, ґеоґрафія й етноґрафія України, всесьвітня історія, правно-полїтичний лад в Австрії, з окрема й Буковини та відносини в Росії, будова сьвіта й астрономія, сьвітова ґеоґрафія, етика (супруже право), чоловік і його уклад — ґіґієна й поміч у наглих випадках, природознавство, практичне правознавство (табуля), кооперація, торговля, товарознавство, рахунки й касове книговодство, господарство, пожарництво, ґімнастика й сьпів. Учасники з Рогатина й сусїднїх сел не платять нїчого, коли не користатимуть з хати і харчу — однак мусять точно ходити на виклади. За Комітет курсу підписані: Михайло Галущинський, голова і Микола Венгжин, секретар.

Краєвий шкільний з'їзд відбув ся у Львові 1. сїчня. З'їзд радив над справами нашого приватного шкільництва. На з'їздї стверджено, що в останних часах почало випливати менше жертв з краю, та що наші школи ратували наші американські еміґранти. З'їзд висказав тим нашим братам, що вигнані з краю нуждою, все таки на него не забувають, сердечну подяку. Але також ми повинні звернути більшу увагу на наші школи, щоби не дати їм упасти, бо се наше найцїннїйше народне майно. — В з'їздї брало участь понад 100 делеґатів.

Кільно Львів і Галичина пропиває? В жовднї 1912 спроваджено до Львова алькоголевих напитків: 5.300 лїтрів руму і солодженої горівки, 107.300 л. горівки і спірту, 66.300 л. вина, 28.500 л. питного меду і 1.595.400 л. пива: разом 1.803.800 лїтрів алькоголів. Єсли би числити 1 лїтр лише по 40 сот., то в однім місяцю жовтнї видали Львовяни на пиятику 721.520 К, а річно вийшло би 8.658.240 К.

Населенє Львова становить 40-ову частину всего галицького населеня. Єсли би в решті Галичини пили в тім самім відношеню, то Галичина видавала би на пияньство 326.329.600 К. поверх третини мілїярда корон. Але возьмім лише половину з того числа річно, то як на убогу Галичину се страшно велика сума, викинена на марне на шкоду для здоровля і моральности.

Чистої крови Поляни. Польські професори львівського унїверситету видали манїфест, в якім домагають ся „stwierdzenia" того, чого не мають, се є польського характеру львівської Almae matris. Годить ся зазначити, що на 122 підписаних є трийцять і один прізвищ „czysto polskich". Є ними: Вайс, Герстман, Балясіч, Бальцер, Гальбан, Альфред, Пайґерт, Аллерганд, Ридиґер, Бек, Махек, Герман, Бікелєс, Марішлер, Панек, Франке, Райс, Фінкель, Зубер, Калленбах, Нусбавм, Вартенберґ, Гадачек, Ернст, Блят, Тейсейре, Ган, Крчек, Гіршлер, Кляйнер, Шток. Розуміє ся, що як би всї підписали ся, то число тих „czysto polskich" прізвищ ще значно зросло би всякими Ашкеназими та иншими „braćmi mojżeszowego wyznania".

Страх перед „мазепиньством". В Ізяславськім повітї на рос. Волини є село Мазепинцї. Сеї назви так боять ся „істинно-русскі", що онодішні повітові земські збори в Ізяславі ухвалили переіменувати Мазепинцї на Романовское. Тепер вже „матушка Рассея" може спокійно спати.

Смерть посла. В Станиславові помер в понедїлок, 23. м. м. в полудне судовий радник д-р Йосиф Ганчаковський, соймовий посол з сїльської курії виборчого округа Турка над Стрием. Покійний належав до кацапського сторонництва.

Не мав відваги. В містї Больонї (в Італії) пострілив ся в самоубійчім намірі 18-лїтний анархіст Генрик дель Корно. Показало ся, що дель Корно одержав від своїх товаришів приказ убити італійського короля. Не маючи відваги виконати сей приказ, волїв сам застрілити ся, бо инакше грозила йому від товаришів смерть.

Монах-обманець. Недавно ще волочили ся по галицьких селах сирійські монахи і стягали з наших людий гроші на церкву в Сирії. Наші люди а особливо жінки дуже радо давали гроші сим пройдисьвітам, бо вже така в нас натура, що даємо на все, лиш Боже борони не своїм. На наші бурси і школи тяжко депросити ся жертви, за те на всякі косцюлки йдуть тисячі нашого гроша. Між тими монахами був також один, що звав ся Микола Давид. Він завандрував також до Галичини і тут розпочав гуляще житє. У Львові купував образки і инші річи а відтак їздив по селах і продавав ті предмети за походячі нібито із „святої землї" і так збирав значні гроші, за котрі добре собі їв і пив, ну, та й гуляв, пошукавши собі пари. Остаточно полїція звернула на него увагу і арештувала. Пізнїйше слїдство застановлено і все було би добре скінчило ся, як би не вдача о. Давида, котрий напитав собі якоїсь „гонорової" пригоди, за котру мусів відсидїти три днї арешту. О. Давид щез зі Львова, волочив ся відтак по Буковинї і остаточно опер ся аж о Відень, де його знов арештовано за обманьства і засуджено на місяць арешту та видаленє з границь держави. Відсидївши арешт, Давид волочив ся по Угорщинї, аж по якімсь часї вернув знов до Відня і знов помандрував до криміналу а сим разом буде мусїти таки вже раз на завсїгди винести ся поза границї Австрії.

Уступленє Чувая. Правительственний комісар в Хорватії, Чувай, подав ся на відпустку, з якої вже не верне більше на давне становиско. Чувай дуже строго переслїдував Хорватів, так що перед феріями студент Юкіч зробив був на него атентант, який одначе не вдав ся. Строге правлїнє Чувая в Хорватії було причиною обструкції полудневих Славян в парляментї.

Вибух пороху. В містї Бохнї, в західній Галичинї, стала ся минулого місяця страшна пригода. В коріннім склепі Йосифа Міхнїка вибухла бочка пороху, наслїдком чого згинуло пятеро осіб а одна сильно покалїчена. Що було причиною вибуху, докладно не знати, здає ся, що неосторожність купецького помічника, котрий зайшов до складу пороху в пивници під склепом без відповідної осторожности. Тисненє воздуха було так сильне, що одного помічника купецького, Антона Стемпуского, котрий коло дверий продавав якійсь дївчинї зошит, викинуло крізь вирвані двері на яких 10 метрів далеко на двір а так само і дївчину, та на щастє нїчого їм не стало ся. Прочі 5 осіб, які були в склепі підчас вибуху, згинули. Також цїлий склеп знищений.

Московські гнобителї. Адмінїстраційна власть, як доносять рос. часописи, звернула ся до сенату з просьбою, аби скасувати затверджену ґубернатором ухвалу київської міської ради в справі утвореня комітету будови памятника Шевченкови в Київі. Ось які заходи починає російська адмінїстрація під впливом уданя украіножерних дїячів саме в пору, коли має рішати ся справа третого конкурсу проєктів на будову памятника Т. Шевченкови.

Кацапський „дружинник" убив брата. В селї Желдци жовківського повіту чарубок Стефан Михалюк, член кацапської дружини, ударив без причини свого старшого брата Федя друком по голові так сильно, що йому відняло мову, зір і власть в руках та ногах. Нещасний боре ся тепер зі смертию. За то „геройське" дїло загальні збори дружини під проводом „атців" Пелеха і Кокотайла, вибрали його до старшини сего товариства.

Московські носи в Галичинї. Польська часопись „Gazeta poranna" доносить: Служба одної недалекої від Перемишля ладункової стациї від довшого часу завважала, що надходять там ладунки з полудневої Росії, призначені для певних, все тихсамих відборців. Близші і докладнїйші досліди доказали, що в тих ладунках находять ся коси, котрі відтак москвофільські наймити роздавали серед руського, сїльського населеня — кля копеня „Ляхів і Євреїв". Відкритє московських кіс є одним доказом більше підступної роботи Росії.

ПОКВІТОВАНЯ ЗА ВИПЛАЧЕНІ ЗАПОМОГИ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2497. Іван Дзюба чл. від. Р. Н. С. ч. 188, в Гінтер, Па., одержав $100.00 яко запомогу за невиліченму слабість.

Ч. 2573. Іван Дзюба, чл. від. Р. Н. С. ч. 188, в Гінтер, Па., одержав $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2584. Марія Молодець одержала $236.80 яко посмертну запомогу по сині Григорію, чл. від. Р. Н. С. ч. 306, в Кумбола, Па.

Ч. 2591. Антін Клим, чл. від. Р. Н. С. ч. 135, в Смок Рон, Па., одержав $1293.00 яко посмертну запомогу по своїй жені Аґаті, чл. тогож самого віддїлу.

Ч. 2593. Гриць Хрін, чл. від. Р. Н. С. ч. 124, в Ормрод, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Фенні.

Ч. 2595. Василь Ксеннч, чл. від. Р. Н. С. ч. 12, в Йонкерс, Н. Й., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Еві.

Ч. 2597. Іван Ябчанич, чл. від. Р. Н. С. ч. 15, в Бофало, Н. Й., одержав $100.00 яко запомогу за невиліченму слабість.

Ч. 2608. Австрійський ґенеральний конзуль в Ню Йорку одержав $400.00 яко сирітську часть по бл. п. Ількови Євчук, чл. від. Р. Н. С. ч. 162, в Скрентон, Па.

Ч. 2609. Варвара Цурик (опікунка) одержала $545.00 яко сирітську часть по помершім Семені Цурик, чл. від. Р. Н. С. ч. 12., в Йонкерс, Н. Й.

Ч. 2614. Місцевий уряд від. 91 Р. Н. С., в Мікіс Ракс, Па., одержав $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2615. Теодор Пелех, чл. від. Р. Н. С. ч. 259, в Шікаго, Ілл., одержав $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2617. Місцевий уряд одержав $158.00 яко похоронні кошти по бл. п. Михайлї Мушка, чл. від. Р. Н. С. ч. 134, в Ернест, Па.

Ч. 2618. Місцевий уряд одержав $100.00 яко похоронні кошти по бл. п. Івані Головчук, чл. від. 175, в Дітройт, Міч.

Ч. 2624. Стефан Кріль, чл. від. Р. Н. С. ч. 110, в Літсдейл, Па., одержав $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2631. Місцевий уряд одержав $100.00 яко похоронні кошти по бл. п. Михайлі Донта, чл. від. Р. Н. С. ч. 99, в Вілкесбері, Па.

Ч. 2635. Юлія Байда одержала $129.50 яко посмертну запомогу по мужу Василю, чл. від. Р. Н. С. ч. 168, в Перт Амбой, Н. Дж.

Ч. 2636. Місцевий уряд одержав $170.50 яко похоронні кошти по бл. п. Василю Байда, чл. від. Р. Н. С. ч. 168, в Перт Амбой, Н. Дж.

Ч. 2639. Андрій і Анна Мандзиняк одержали $500.00 яко посмертну запомогу по донці Насті, чл. від. Р. Н. С. ч. 307, в Вілкесбері, Па.

Ч. 2642. Місцевий уряд одержав $98.00 яко похоронні кошти по бл. п. Людвику Возняк, чл. від. Р. Н. С. ч. 94, в Ню Брітейн, Конн.

Ч. 2643. Федор Пелех, чл. від. Р. Н. С. ч. 209, в Картерет, Н. Дж., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Марії.

Ч. 2644. Петро Зарівний, чл. від. Р. Н. С. ч. 137, в Своерс, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Магдалині.

Ч. 2645. Іван Марціншин, чл. від. Р. Н. С. ч. 248, в Котсвіл, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Насті.

Ч. 2648. Павло Мальчак, чл. від. Р. Н. С. ч. 142, в Елізабетпорт, Н. Дж., одержав $100.00 яко запомогу за невиліченму слабість.

Ч. 2650. Австро-угорський конзулят в Ню Йорку одержав $821.30 яко сирітську часть по бл. п. Николаю Крайківськім, чл. від. Р. Н. С. ч. 92, в Тейлор, Па.

Ч. 2656. Василь Кохалевич, чл. від. 133, в Нюарк, Н. Дж., одержав $100.00 яко запомогу за невиліченму слабість.

ПОДЯКА.

Від Братства сьв. Василія Вел., від. 168.

Сим складаємо сердечну подяку Головному Урядови Руського Народного Союза за виплату посмертного по бл. п. Василю Байдї, котру ми отримали за похорон і для Юлії Байди. Най Вам Бог допомагає у Вашій праці на славу і честь українського народа. А Ви, Братя, котрих вигнала лиха доля за море, горніть ся до Р. Н. Союза, бо се наш батько, котрий нас поратує в кождім нещастю. — З поважанєм: М. Даньків, предс.; Г. Клим, секр. Сьвідки: І. Ваверчак і І. Гелета.

Позір Родимці!

ФАРМИ ЛИШЕ 250.00 ДОЛЯРІВ.

Неоден з Вас хоче бути фармером і шукає за фармою по далеких вестах, а жаден з Вас не огляне ся тут близше за землею. Чогож Вам їхати в далекі вести, коли тут, майже під самим порогом вашого мешканя, можете купити собі фарму, не наражуючи ся на жадні страти.

КОМПАНІЯ REALTY & DEVELOPMENT CO., 304 BROADWAY, N. Y. CITY 3-

посідає великі простори землі в Малаґа, стейті Ню Джерзи. Малаґа єсть віддалена лише пару миль від міліонового міста а тікет колійовий з Філядельфії до Малаґа в обі сторони, коштує лише 93 центи. Фарми суть положені вздовж желїзниці Пенсильванія, на рівнині, в сухім і високім положеню, нема ґір і мочарів анї каміня. Всего 5 мінут ходу до школи, шторів, костела, офісу телеґрафічного, почти. Фарми суть поділені на кусники по 5 акрів і 10 акрів. 5 акрів коштує 250 дол.; вплачує ся 50 дол. зараз а решту виплачуєте по 10 дол. місячно. 10 акрів коштує 475 дол., 75 дол. зараз, решта по 7 дол. місячно. Малаґа є місце, де сотки людий виїзджає лїтом на сьвіжий воздух. Там лише на годівлї курий можна робити великі гроші. На тій землї, що лише посадите, то ся уродить. Малаґа посідає фабрику, де виробляють томейто сос, млин і тартаки. Один акер принесе Вам найменше 150 дол. доходу. Русини, не чекайте завтра, але ще нинї пишіть, що приїдете оглянути фарми. Компанія продала много землї в Малаґа Русинам. 20 тренів денно до Філядельфії і назад; коли загадаєте їхати, не потребуєте чекати на трен. На жаданє компанія збудує Вам фармерські будинки. Спішіть ся з купном, бо людий все прибуває, а землї нї.

ПОЗІР РОДИМЦЇ!

Рівнож нождий з Вас, котрий хоче собі закупити лоти близько Ню Йорку, як в Ровей, Патерсон, фабричних містах, то тота сама компанія продає по дуже низьких цїнах. Наш представитель п. С. М. Куїловський виїде в сїм тижни в сторони Скрентон в справах компанії, кождий з інтересованих переважно в Скрентон, Нантікок і околиці буде міг гов рити особисто з нашим представителем і засягнути повних інформацій. П. С. М. Куїловський єсть уповажнений через компанію MALAGA REALTY & DEVELOPMENT CO. залагоджувати всі справи входячі в продажу землї. Просимо відносити ся до него з повним довірєм.

MALAGA REALTY & DEVELOPMENT CO., 304 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школї або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Наука тревае 3 місяцї; по її скінченю видаємо диплом. Адресувати:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th Street, New York, N. Y.

R. J. Glick Аґент асекураційний від огня.
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
27—
SHAMOKIN, PA.

Д-ра RICHTERA

PAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІЇ.

Він проганяє ревматизм, подаґру, біль в бедрах та в клубових суставах і невральґію.

Усуває швидко всї болї та затвердїлости суставів і мяснів. Знаменитий на вивихненя, хромість і стовченя.

Скорий лік на простуду, інфлюенцу, біль горла, затамоване віддиху або тяжке віддихане.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находить ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів фляшчинка в аптиках.

F. Ad. Richter & Co. 1—13
American House, 74—80 Washington Str.,
NEW YORK, N. Y.

---

50 цт. ТИЖНЕВО!

Продаємо говорячі машини Victor і ґрамофони Columbia до всїх частий З'луч. Стейтів на легкі тижневі сплати по 50 цт., або місячно по $2 — по найдеш. цінах фабричн.

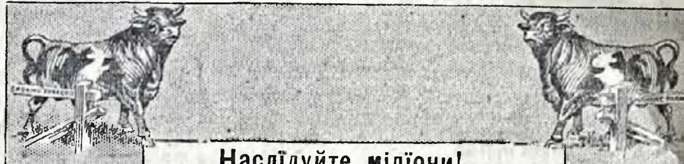

З кождою машиною посилаємо 5-лїтну ґаранцію на письмі. Недавно отрималисьмо ВЕЛИКИЙ ВИБІР НАЙНОВІЙШИХ ПОДВІЙНИХ РЕКОРДІВ по цїні 65 і 75 цнт. штука.

Пишіть по наш ілюстрований Катальоґ. Отворено вечерами і в недїлї.

S. BIRNS
117 Second Ave., cor. 7th St., New York, N. Y.

Друкарня „Свободи" виконує всякі роботи друкарські по найтаньших цінах.

Наслїдуйте міліони!
ЗНАМЕНИТИЙ
"BULL" DURHAM
ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ

Скрутите сорок циґареток з 5-центового мішочка.

Минувшого року „Бул" Дургем тютюн рожкупило много більше міліонів курців, ніж всїх инших дорогих тютюнів разом.

Продано понад 352.000.000 мішків, — майже міліон денно.

Даром пачка циґаретових паперців з кождим мішком.

Blackwell's Durham Tobacco Co.
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

Єсли маєте слабий зір, терпите на запалене очий і біль голови, або єсьте загрожені слїпотою, удайте ся по пораду до

ОКУЛЇСТА

45—18 **L. FRIEDNER-A O. R. D. O.**
29 Newark Ave., побіч Cooper Pl.

Відповідно до зору окуляри від $1.00 висше.
Специяльність: Окуляри для шкільних дїтий.
Направляє шкла. Ґарантія запевнена.
Отворено від год. 8 рано до 8 вечер.

Петро Ярема

5— РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає кари чі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y
Телефон: Orchard 2568.

Найвисше забезпечене $100,000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся аґентам крикливою і брехливою реклямою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його заруна? Відвічальний Аґент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до переховання, чи пересланя до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш. Я зложив в державній касі як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**

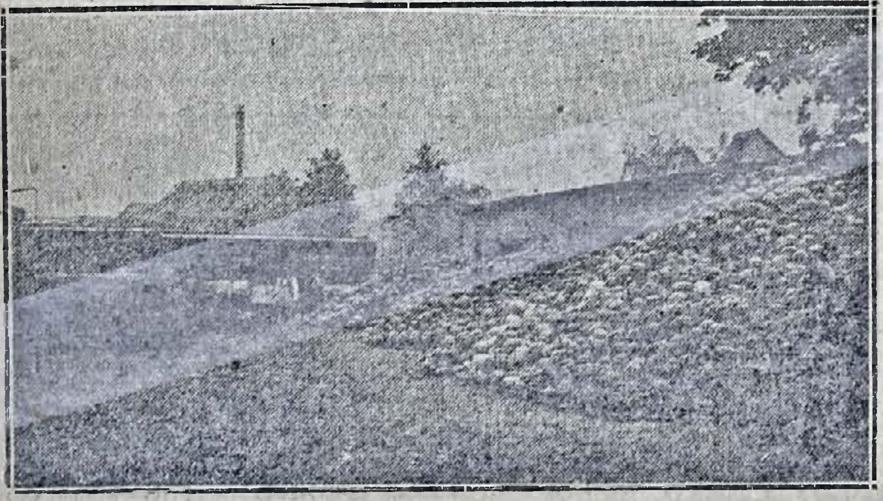
Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Аґент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе те робить

— дешево, совісно і точно. —

Пишіть по подробиці курсу і ціни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48

Найвисше забезпечене $100.000.00

Пакованє до ваґонів гарбузів і грушок на фармі в околици Мілвіл.

Позір! ЄЩЕ ЩОСЬ НОВОГО! Позір!

РОДИМЦІ! Тут подаємо понизше дещо нового про першу руську кольонізацію в West Milville, New Jersey. Се єсть справдї правдива руська кольонізація, бо велике число руських родин позакуповували землю. Компанія навіть поназивала кілька стрітів по руськи. Фамілії, котрі у нас позакуповували, зачинають ся по троха спроваджувати до Мілвіл, бо задумують з весною управляти свою землю.

РОДИМЦІ: Чи не добре мати о чверть години ходу від міста Мілвіл і від фабрик свій кавалок землї і свою хату і мешкати межи своїми, чути ся якби в родиннім краю. Не один о тім думав, що се було би добре, але чи воно так єсть, як ся Компанія в своїх оголошенях писала і пише.

РОДИМЦІ! Що ми писали і пишемо, то нич більше, як лише щира правда. Титул власности маємо добрий. Хто купує за готівку, дістає без жадних перешкод і без жадних довгів чистий **Guarantee Deed**, т. зв. по нашому „Інтабуляція". Хто знов купує на виплату, дістає контракт. При робленю контракту купуючий вимавляє собі, в який спосіб він може сплачувати: місячно, квартально, пів-річно або річно. Єсли хоче виплачувати місячно, то контракт робить ся в таким застереженем: Купуючий не мусить до двох місяців навіть повідомляти, чому не прислав (не приніс) своєї рати; єсли би не міг і по двох місяцях, то мусить повідомити Компанію і подати причину. В той час Компанія дає пільгу і чекає далї. Хто закупить і вложить задатку на 5 акрів 100 долярів, а вразї його смерти, то хотьби він ані одної рати не заплатив, то його спадкоємцї без жадної доплати дістають чистий **Guarantee Deed**. — Зі сторони полудново-східної наших ґрунтів нема навіть цїлих 6 миль до великого міста **Bridgeton, N. J.** Bridgeton єсть містом повітовим, Cumberland County, і єсть **осмим** портовим містом в Злучених Державах. Має 54 фабрик ріжних виробів, котрі тут подаємо: 3 Glass Manufacturing Plants; 2 Gasoline Engine Works; 5 Machine Shops; Electric Light and Power Plant; 3 Shirt and Shirtwaist Factories; 3 Iron Foundries; 2 Artificial Ice Plants; 3 Candy Factories; 2 Flour Mills; Illuminating Gas Plant; Wrapper Factory; 7 Fruit & Vegetable Packers; Dye and Bleaching Plant; Hosiery Mill; Plant for Condensing Milk; Lithographing Plant; Silk Dress Factory; Ship Yard; Mould Making Plant; Plant for the manufacture of Dies and Presses of every size; Turkish Towels and Bath Robing; Carriages and Wagons; Printing Presses; Steel Castings; Baskets; Tin Cans; Brick; Gloves. — Спис фабрик міста Мілвіл подамо пізнїйше. — Інтересовані приїжджайте, доки маєте добру нагоду, осудїть самі, чи не добре мати кавалок землї при великих містах та так численних фабриках і при щогодинній комунікації. — Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу. Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
1— 441 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Антін Кічак.

ХРЕСТ „ЗАСЛУГИ“.

Історія, яку хочу тут описати, належить до нерідких і склалась таки в любій Галичині, де наша „брацьˮ так уладила ся, що нинї вже і корова потребує „сьвядецтва моральносьціˮ, а ріжні хрести заслуги та медалї, або як наші люди говорять — „ментелїˮ, відграють немалу ролю. Та коби хоть наділяно ними людий дїйсно заслуженних, а то ґусто-часто такий хрест чи медаль опинить ся на груди чоловіка, який анї на сїй земли, анї на страшнім „кортїˮ не має претенсій до заслуг, анї про них нїколи може і не мріяв.

. . . .

Хатчина Тимка Беркещука стояла зараз під лїсом і се якраз було причиною його частих клопотів. Одно, що лїсна зьвірина робила на його поли великі шкоди і він не міг на се нїчого порадити, бо стріляти до неї не вільно, а друге, що ліс є покусою для наших людий, які близько него жиють і через таке сусїдство наші люди поповняють — так сказатиб — „головні гріхиˮ. От потягне з лїса який патик і вже готова халепа. Замикають без милосердя до Іванової хати на кілька днїв „посєдзеняˮ, а опісля як такий чоловік вийде, то каже, що сидів за „політичнеˮ.

На дворі мороз, що і носа годі показати. Студений вітер курить снїгом, а під ногами скрипить як „панські черевикиˮ. В селї тихо якби все вимерло, часом лише перейде через село який жидівський віз, везучи набор до сусїдного місточка. Через поле перебіжить голодний зайчик, шукаючи якої „перекускиˮ, а на краю лїса покаже ся на хвилю серна, та вмить ховаєсь в гущавинї.

Тимко глянув через віконце на лїс, та на зложені готові „шухиˮ (сяги) дров, зітхнув жалїсно і каже до старої:

— І є то нинї справедливість на сьвіті? В лїсї мерзнуть панські чи жидівські дрова та гниє ріще, а чоловік не має чим хати огріти та при чім страви зварити.

— Ой біда без тих дров — заговорила журливо Тимчиха. — Дома нема й патичка, а тут така студїнь, що хотьби і цїлий день в печи не погасало.

— Не журись, стара, — відповів скоро Тимко — в тім вже моя голова. Нинї в ночи піду до лїса та роздобуду дров, хотьби і зпід землї.

— Треба тобі якої біди? Ануж хто підгляне, тай до криміналу... Може би так завтра купити фірку ріща, то буде без клопоту.

— Ет, говори своє! — гукнув гнївно Тимко. — Пан про одно поліно або про міх ріща не збіднїє. Зрештою вже й купив би, та нема за що. Ту послїдну пятку тримаю на податок, бо готов надлїзти здекутник та забрати все, а тодї тягай ся по „штайрантахˮ. Коби хоть зачекав до Покрови, то якось би воно було, а то давай зараз гроші — і „шлюсˮ.

. . . .

Ніч була погідна. Мороз не уставав, але, здаєсь, кріпшав. Вже вечером, коли на старій дзвіници задзвонив дзвін помершому Стефанови Орішкови, пізнавали люди, що буде в ночи кріпкий мороз, бо дуже якось давони дрожали.

Десь зараз по півночи встав Тимко з печі, зївнув кілька разів, опісля надягнув чоботи і взяв на себе стару кожушину, яка сьміло могла обходити „золотийˮ ювилей свого латаня, бо зі самих вже лише латок складалась.

За хвилю скрипнули ворота і Тимко пустив ся тихцем в сторону лїса.

Опинившись в лїсї, став він при рівно зложених сягах, які тягли ся довжезним рядом. Почав тепер бити ся з гадками, що йому далї робити.

— Якось не годить ся красти, бо і сема заповідь каже: „не крадиˮ, а до того чоловік дотепер ще не осквернив ся таким чим... От возьму поліно, то чорт не вхопить пана, а опісля то вже може куплю фірчину ріща.

Роздумуючи так, вибрав що найбільше поліно, завдав собі на плече, та постогнуючи пустив ся на правці полем до дому.

Та лихо не спить. Нещастє хотїло, що переходив через село жандарм Вацлав Живічек. Серед ясної ночи доглянув якось Тимка, та пустив ся за ним на здогін. Тимко видячи, що біда, кинув поліно та давай втікати. Але і жандармови жаль було пустити злодїя. Простер ноги і вже леда хвиля був би вхопив Тимка за обшивку. Але хитрун Тимко вирвав ся йому. Тодї озлоблений Живічек кинув за ним „ґверомˮ і поцїлив кольбою Тимка з заду в голову. Тимко йойкнув з болю і повалив ся мов мертвий на землю. На хвилю стратив притомність.

Живічек налякав ся, думаючи, що убив Тимка. Він вже і так мав раз халепу за безправне тяжке побитє одного чоловіка, тож тепер побоював ся нового клопоту. Рад не рад почав Тимка ратувати, стараючись приводити його до житя, але йшло йому се дуже пиняво.

Коли так порав ся коло Тимка вже довший час, надійшов з противного боку вахмайстер постерунку жандармерії, який ішов переконатись, чи підчинені йому жандарми виповняють свою службу як слїд. Побачивши чоловіка, лежачого на снїгу, а над ним стоячого жандарма, приступив до сего місця і поспитав, що се такого зайшло.

Живічек пояснив йому, що йдучи через село, побачив лежачого на снїгу чоловіка, якого хтось мусів так вдарити, що стратив притомність. Тож він вважав своєю повинностю ратувати його, щоб не замерз і вже немало коло него намучив ся.

Вахмайстер зробив зараз на другий день донесенє до своєї висшої власти, в якім вихваляв під небеса „геройськийˮ вчинок Вацлава Живічка.

Оба жандарми пішли по докінченім дїлї своєю дорогою, а Тимко прочунявши трохи, поволік ся вправдї без поліна але зате з великим ґузом на голові домів.

. . . .

В два місяці по сїй подїї в сусїднім місточку мала відбути ся велика парада. Поз'їздили ся ріжні панни і підпанки до „ради повятовоїˮ. Явив ся і відділ жандармерії з офіцером на чолї, між котрими був і „геройˮ нинїшного дня — Вацлав Живічек. Убраний від стіп до голови в новий „мундурˮ, ошоломлений прямо з радости, очікував торжественної хвилї.

Явилось з цікавости і кількох селян, а між ними був і Тимко Беркещук.

На подвірю ради повітової запанувала тишина. Виступив якийсь панок, мабуть староста або маршалок „повятуˮ і зачав говорити, яких то маємо тепер хоробрих жандармів, що навіть з нараженєм власного житя ратують других.

По тій промові причіплено Вацлавови Живічкови хрест „заслугиˮ.

— Та за що то вони дали тому жандармови сей хрестик? — питає цікаво Тимко стоячого побіч себе чоловіка.

— Здаєсь за „валечносцьˮ — відповів без надуми запитаний.

— Добра то „валечносцьˮ — подумав собі Тимко. — Я носив ґудз на голові зо три недїлї, а він за то ще й хрест дістав.

Скінчилась парада. Пани уладили собі при сїй нагоді великий бенкет, а й товариші зробили для свого „колеґіˮ забаву, на якій він з великої радости впив ся до безпамяти, та до пізної ночи викрикував по селї, не даючи спокійним людям спати.

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Ansonia, Conn.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill. — предсідатель.
А. Горбаль, 135 Main Str., Derby, Conn. — касієр.
Е. Струтинська, 714 Bickerdike Str., Chicago, Ill. — секр.
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Д. Андрейко, New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський, Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, Brooklyn, N. Y.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЕРРИ, ПА. Уряд Бр. сьв. Василія, від. 113, подає до відома всім своїм членам, що сей відділ (113) зістав перенесений з **Ню Флоренс до Дерри, Па.** Просить ся всіх членів згаданого (113-го) відділу, щоби собі сей новий осідок нашого Братства добре запамятали. — Ант. Майорчак.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата, від. 273, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу дня 19-го січня с. р. вибрано отсей новий уряд: Я. Канцар, предс.; Я. Бабяк, заст. предс.; В. Хома, секр.; С. Гуральний, заст. секр.; П. Зубенецький, кас.; Д. Хома [illegible] Копотельський і А. Рудик, [illegible] Хребор, капітан; І. Зубенецький і І. Токарчук, контрольори; Г. [illegible], дверник. [illegible] мають [illegible] секретаря: В. Хома, P. O. Box 499, Hudson, N. Y.

ВЕСТБУРИ, Н. Й. Тов. „Просьвіта“, від. 334, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано отсей новий уряд: С. Гладкий, предс.; І. Микитяк, заст. предс.; Г. Гладкий, кас.; Н. Ліхорай, заст. кас.; О. Гладкий, секр.; Н. Года, заст. секр.; А. Бородавчук і К. Гладка, контр. комісія; І. Козуб, дверник; М. Рудик, бібліотекар. Мітінґи відбувають ся кождої другої неділі по першім в домі касієра Г. Гладкого. Єсли хто з Родимців має охоту належати до нашого Товариства і до Р. Н. Союза, нехай зголосить ся до одного із висше поданих урядників, а той уділить йому всякі потрібні інформації. — С. Гладкий, предс.; О. Гладкий, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 53, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбуде ся дня 2-го лютого (февруара) с. р., на котрім має полагодити ся дуже важні справи. Невявивший ся член заплатить $1.00, а урядник $2.00 кари. — А. Витяз, предс.

ЮТІКА, Н. Й. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 348, повідомляє всіх інтересованих, що на річнім мітінґу дня 11-го січня с. р. вибрано отсей новий уряд: М. Граб, предс.; В. Бардиґула, з. предс.; І. Костів, кас.; М. Кучинаш, заст. кас.; Т. Куріца, секр.; П. Романів, заст. секр.; В. Антонів і Д. Хоптяний, контр. комісія; І. Гребеняк і П. Михайлюк, доз. хорих. Мітінґи відбувають ся кождої першої неділі по першім о год. 2-гій пополудни в гали С. Смикля. Зі всіми справами, відносячими ся до Брацтва або до Р. Н. Союза, прошу удавати ся на адресу секретаря: Т. Куріца, 23 Charles St., Utica, N. Y

БІВЕР МЕДОВС, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 95, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу дня 8-го грудня (дец.) м. р. вибрано отсей новий уряд: В. Сепула, предс.; І. Зубик, заст. предс.; А. Прислопський секр.; І. Пастущин, заст. секр.; М. Пітух, записн.; В. Яцканич, кас.; А. Савка, предс. контр. комісії; М. Лазевський і Г. Макара, члени контр. ком.; Д. Кравець, капітан і хорунжий. — А. Прислопський.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 14, повідомляє всіх своїх членів, що на мітінґу відбувшім ся дня 19-го січня с. р. вибрано отсей новий уряд: Г. Копча, предс.; М. Рижик, заст. предс.; А. Репа, кас.; Л. Щепан, заст. кас.; М. Дзюбин, секр. фін.; Ф. Сорока, заст. секр. фін.; І. Мудрейко, секр. рекорд.; С. Вариха, з. секр. рекорд.; П. Кімак, Г. Рижик і С. Стельма, контрольори; І. Жидик і Д. Бітко, хорунжі; М. Жидик і Я. Ружила, дверники; Т. Литвак, маршалок; А. Валевський, заст. Бр.; І. Семанишин, І. Хомишак і Г. Курила, доз. хорих. Мітінґи відбувають ся кождого місяця в трету неділю по першім в гали церковній. Дорогі Братя Русини з Ст. Луіс, спішіть чимскорше і приступайте до нашого Братства і до Р. Н. Союза. Не чекайте аж прийдуть старші літа, бо смерть часом і молодого забирає. Приходіть єще нині, а ми приймемо Вас радо і щиро до нашого Братства і до Р. Н. Союза. — Г. Копча, предс.; І. Мудрейко, секр., 1300 Merchant St, St Louis, Mo.

ДУКЕЙН, ПА. Сестр. Пр. Д. Марії, від. 293, повідомляє всі свої членкині, що на рік 1913-тий зістали вибрані отсі нові урядничкиі: А. Баран, предс.; М. Балас, заст. предс.; Т. Іван, секр.; В. Сабал, заст. секр.; А. Кандали, кас.; З. Андречик, заст. кас.; Г. Грапчак і Е. Сабал, контр. ком.; А. Демян і А. Мачо, доз. хорих; М. Скурла, дверничка. Мітінґи відбувають ся кождої четвертої неділі в місяци.

ПРЕДСТАВЛЕНЯ, КОНЦЕРТИ, БАЛЇ І Т. П. ЗАБАВИ.

ЕМБРІДЖ, ПА. **Перший великий баль** устроює Бр. сьв. П. і П., від. 47, в суботу 8-го лютого в руській гали при 8-мій улици. Початок о 4-тій год. попол. Зопрошуєм всіх Русинів з Ембрідж і з околиці до як найчисленнійшої участи. Вступ на баль лише 50 центів.

Перед постом і по пості
Прийдіть до нас всі у гості:
Як з Ембріджу, з околиці,
Усі хлопці й молодиці!
Нехай кождий о тім знає,
Що знову ся піст зближає,
Отже на баль всі численно,
Там обслужить вас старанно —
Комітет.

ПОШУКУВАНЯ.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ пошукує місця. Може провадити хор мішаний. Адреса:
Kondrat Bashko,
83 Reilly St., Bridgeport, Conn.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, іспитований в Галичині, з похвальними сьвідоцтвами, уміючий грати на фізгармонії, вести хор і парохіяльну школу, пошукує посади. Котра парохія потребує такого дякоучителя, зволить віднестись на адресу:
L. Kusznir,
241 Ave B., New York, N. Y.

Глядаю своєї сестри, **ГАНКИ БАБЯК**, родом з села Ростока мала, пов. Новий Санч, Галичина. Хто мені пришле її адресу, дістане 5 дол. нагороди. Писати прошу на адресу: L. Babiak, Box 284, Bentleyville, Pa, Washington Co.

Анна Янчик пошукує свого брата, **ПЕТРА КАВКА**. Перед кількома роками перебував в околици Ню Йорку. Хто би о нім знав або він сам, най зголосить ся на адресу: Mr. Andrew Janczyk, 320 E. Cramberry Ave., Hazleton, Pa.

ТОВАРИСТВО „ЗАПОРОЖСЬКА УКР. СІЧ“ в Ст. Клер, Па. пошукує учителя ґімнастики котрий умів би добре учити членів Товариства січових вправ. Просить ся голосити листовно на адресу:
Wasyl Hircza,
Box 454, St. Clair, Pa.

ДОБРА НАГОДА! На продаж ґросерня і бучерня з добре виробленим бізнесом, де замешкує повисше пятьсот Русинів, а є лиш один руський штор на цілу околицю. Продаєсь з причини виїзду властителя до другого міста. Хто хотів би набути сей бізнес, зволить зголоситись на понизшу адресу:
Alex Gerent,
72 North St., New Britain, Conn.

СЬМІШНЕ.

Велика тайна.

Сповідав ся парубок у отця пароха, сказав всі свої гріхи, а далі каже:

— Маю ще одно, але вже не скажу!

— Якто, чому не скажеш? питає отець парох.

— Бо отець парох ще би кому сказали.

— Чи ти збожеволів, чи що?! Таж се сповідь, я не сьмію нікому ні слова сказати!

— Ні! таки забожіть ся, що нікому не скажете, то я вам скажу!

Всілякі намови та переконуваня нічо не помагали. Парубок не хотів сказати тої тайни, тілько впирав ся на тім, щоби отець парох забожив ся, що нікому про се не скаже. Конець кінцем по довгих переговорах якось згодив ся той парубок сказати свій гріх. Надхилив ся над саме ухо тай так тихцем каже:

— Прошу отця пароха! коло вашої стодоли є спорохнавіла верба, а в тій вербі є гніздо таких пташків-сорокопудів. Абисьте не сказали свому наймитови Петрови, бо він би їх відти повибирав, а я сам хочу їх повибирати.

РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ
достарчає музики на балї, весіля, концерти і т. п.
DMYTRO MELNYK,
338 E. 9th Str., Room 14, New York, N. Y.

ДО МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНЇЗАТОРІВ Р. Н. СОЮЗА.

ЗАЯВА.

Отсим повідомляю усіх Впов. П. П. місцевих урядників і орґанїзаторів, що посмертна запомога може бути записана лише після § 159 нового статута Р. Н. Союза і після кляс, котрі суть вичислені в сім параґрафі. Запис посмертного на особи чужі, на церкви або на всякі иньші інституції, не є важний, бо се супротивляє ся законам Злучених Держав Північної Америки.

При виповнюваню декляраций прошу уважати, щоби кожда точка була докладно виповнена. На кожде запитанє в декляраціі, прошу відповісти докладно, а єсли немаєте відповіди на котру небудь точку, прошу дати криску (——). Декляраціі невиповнені точно, не будуть одобрені Екзекутивним комітетом і зістануть звернені до поправи дотичному відділови.

При зміні посмертного, прошу застосуватись до § 178 статута. Зміна, котра не буде виповнена після сего параґрафу, зістане уневажнена і не буде принята Екзекутивним Комітетом.

При змінах спадкоємців, посмертного, адресів і т. п. прошу уживати готових друків Р. Н. Союза. Єсли котрий з Впов. П. П. секретарів не має таких друків у себе, нехай напише, яких друків бракує, а я сейчас вишлю.

Михайло Угорчак,
Голов. Рекорд. секретар Р. Н. Союза.

ЮЛЇЯН ПАВЧАК 119 N. 4th Street, BROOKLYN, N. Y.
Руський характеризатор, випозичає всякого рода українські костюми і характеризує по низьких цінах. Замовленя приймає найменче 14 днів перед представленєм.
4—

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!

Українське Товариство „Просьвіта“ в Ню Йорку, Н. Й.
сьвяткувати-ме
ПЯТЬЛЇТНИЙ ЮВИЛЕЙ СВОГО ІСТНОВАНЯ
в суботу, дня 8-го лютого 1913 р.
B MANHATTAN LYCEUM HALL, 66—68 E. 4th Str., NEW YORK, N. Y.
Початок точно о 8-ій годині вечером.

ПРОГРАМА:

1.	Вступне слово	т. Й. Хомів
2.	„Думи мої“, Шевченко-Топольницький	Хор мішаний
3.	„Козачий кістяк“, деклямація	т. Ів. Жовнір
4.	„Зазвеніло“, І. Воробкевич	Хор мішаний
5.	Відчит про діяльність Тов. „Просьвіти“	т. С. Сентий
6.	„Огні горять“, Шевченко-Воробкевич	Хор мужеський
7.	„Утоплена“, деклямація	т-ка М. Давидів
8.	„Summer Rain Drops“, Etude Characteristic, Chas. D. Blake, пяно-сольо	п-на В. Стеткевич
9.	„Тополя“, деклямація	т. В. Карчевський
10.	„Ой три шляхи“, Шевченко-Людкевич	Хор мішаний
11.	„Землякам“, деклямація	т. Н. Н.
11.	„Ще не вмерла Україна“	Хор мішаний

Український хор під управою п. М. Климка. Орхестра п. П. Гуменюка.

Ціни місць: I-рядні 50 цнт., II-рядні 35 цнт., III-рядні 25 цнт. — Каса отверта о год. 6-ій вечер.

ПО КОНЦЕРТІ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Всіх Впов. Родимців як з Ню Йорку так і з околиці просить ся взяти численну участь в увилею і балю, а Комітет Тов. „Просьвіти“ ручить, що кождий буде вдоволений.

РУСЬКИЙ ЛІКАР
Доктор СЕМЕН ШУЛЬЦ
39 E. 7th STR. (межи 2-ою а 3-ою евнею) NEW YORK, N. Y.
ЛІЧИТЬ ВСЯКІ СЛАБОСТИ ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКІ І ДІТОЧІ.
Найновійші апарати електричні. Пересьвітлюванє і лічене лучами Roentgena.
Години ординацийні: від 8-ої до 9 ої рано, від 2-ої до 3-ої по полудни і від 6.30 до 8 ої вечером.
Памятайте адрес: 39 E. 7th St., New York, N. Y.

ДРУКАРНЯ Свободи
виконує всякі
ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ
ГАРНО І ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ.

До ласкавої уваги Нюйорським Русинам!
JOHN NEMETH
бувший заступник ц. і к. конзуля.
457 Washington St, New York, N. Y.
На жаданє моїх костумерів, мешкаючих в горішній части міста, аби їм улекшити, отворив під ч.
1597 2nd Ave. (ріг 83 ул), New York.
Філїяльну Канцелярію.

Канцелярія ся находить ся в такім місци, що дуже легко до неї дістатись. Полагоджуєсь в ній всякі справи, входячі в обсяг нашого діланя, як: пересилка гроший телеґрафічно і почтою, продажа шіфкарт, виміна гроший, справи нотаріяльні і приладженє посилок до всіх частий сьвіта. Кромі сего занимаємо ся також продажею фарм і асекурацією проти огню. Є також телеґрафічна стація Western Union Co.

Кождий, хто се оголошенє витне і покаже в нашій Канцелярії, дістане дармо гарний календар.